RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY)

LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" • „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM" • „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY" • „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

PRZEDPŁATA
kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.
—
Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.
—
Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Subscription rates: For 3 months (England) sh 8
„ „ „ (Germany) Gmks 4.50
„ „ „ (U. S. A.) Dol. 1.—
ADVERTISING-RATES:
Full page zł 130,— Half a page zł 75,— One fourth of a page zł 45,— One eighth of a page zł 25,— One sixteenth of a page 15,— Advertisements on Cover plus additional tee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 31 | Poznań, 4 sierpnia 1928 | Rok VIII

Treść n-ru 31:

Port w Gdyni a linja kolejowa Śląsk Bałtyk

Jak to niedawno p. Minister Przemysłu i Handlu **Kwiatkowski** w swych tak bardzo interesujących wywodach stwierdził, w ruchu towarowym Polski z zagranicą nasze stosunkowo nikłe **wybrzeże morskie odgrywa już dziś dominującą rolę.** Przez to wąziutkie okno na szeroki świat, jakie Polska po katastrofie wojny światowej zdołała sobie wywalczyć, wywozimy znacznie więcej, aniżeli przez tysiące kilometrów granicy lądowej.

W tym rozwoju wypadków **porty nasze wykazują zdumiewające wprost wyniki,** dzięki sile rozpędowej, jaką życie gospodarcze naszego młodego Państwa rozwija — mimo niesłychanych trudności, na które w swym szybkim rozwoju w naszych, powojennych warunkach natrafia i które stale przezwyciężać musi. Oto cyfry:

Gdańsk w roku 1913 przeładował i załadował około 2 miljonów ton, dziś **obrót jego w stosunku rocznym dochodzi do 8 miljonów ton czyli wzmógł się za czasów polskich aż 4-krotnie.** Bez porównania gwałtowniejszy wzrost wykazuje jednak Gdynia.

W roku 1924 **obrót towarowy w Gdyni** wynosił całorocznie 10.000 ton, w roku 1925 obrót ten podniósł się do 52.000 ton, w roku 1926 przeładowaliśmy w dobie strejku angielskiego 400.000 t, w roku 1927 w normalnych warunkach 900.000 t, w roku 1928 liczba ta winna wynieść najmniej 2.000.000 t, biorąc za podstawę, iż **w samym miesiącu maju przeładowaliśmy około 200.000 t.**

Nie potrzeba chyba podkreślać, jak wielkie znaczenie mają fakty wyżej podane i dla naszego bilansu handlowego i dla polskiego prestiżu państwowego, dla umocnienia pozycji Polski w koncernie mocarstw europejskich oraz — nad czem nie wolno nam także przechodzić do porządku dziennego, —

dla zakończenia raz na zawsze wszelkiej dyskusji o korytarzu gdańskim i o możliwości rewizji zachodnich granic Polski!

Najwspanialsza rozbudowa Gdyni będzie tylko pewnym luksusem, a nie źródłem potęgi gospodarczej Polski i jej mocarstwowego stanowiska, jeżeli nie powiążemy jej silniejszemi, aniżeli to ma się dotąd, węzłami z najważniejszemi centrami gospodarczemi naszej Ojczyzny.

Pod tym względem — przyznać to należy otwarcie — **popełniliśmy już cały szereg ciężkich błę-**

dów, nie wykazaliśmy, niestety, tej twórczej umiejętności przewidywania, która najczęściej decyduje o rozwoju potęgi państw.

Nie chcę być gołosłownym. W r. 1926, **w dobie strejku angielskiego,** który dla przemysłu górniczego naszych sąsiadów był rokiem uzdrowienia ekonomicznego, **przemysł polski, Polska cała, odniosły minimalne korzyści.** Lwia część naszego eksportu musiała być wówczas **skierowana przez Niemcy,** połączenie Śląska z morzem było (i jest dotychczas) zupełnie niedostateczne — i **cały zysk** tej bądź co bądź dla Polski wyjątkowej konjunktury **zagarnął nie przemysł węglowy śląski,** nie państwowe koleje polskie — **lecz „Reichsbahn" niemiecka,** która pobrała wtedy od nas tytułem frachtów, przeładunkowego w portach etc. **około 200 miljonów złotych!**

Za naszą opieszałość, za brak przewidywania zapłaciła Polska swemu najzaciętszemu konkurentowi zupełnie **niepotrzebnie prawie tyle, ileby kosztowała rozbudowa należyta Gdyni oraz wybudowanie bezpośredniego połączenia kolejowego między Gdynią a Śląskiem.**

Dziś rozbudowa Gdyni, przedewszystkiem dzięki wysiłkom i entuzjazmowi p. ministra Kwiatkowskiego posuwa się szybkim krokiem naprzód.

Gdańsk i Gdynia osiągnęły w ostatnich czasach **przelotność, nie mogącą już być wykorzystaną z powodu niedostatecznych połączeń kolejowych** z wnętrzem kraju, głównie jednak z powodu **zbyt powolnej, niemal opieszałej** budowy wielkiej magistrali kolejowej Śląsk—Gdynia!

Czy życie gospodarcze Polski ma się znaleźć w obliczu podobnej sytuacji, jak to było podczas strejku angielskiego w r. 1926?

Czy czynniki miarodajne w Polsce nie zdają sobie sprawy, że dodatni bilans handlowy, **uzdrowienie życia gospodarczego,** da się osiągnąć jedynie drogą **jaknajwiększej intensyfikacji wymiany towarowej pomiędzy Polską a zagranicą** i że dla tej wymiany nasze porty i dostateczne ich połączenie z głównemi gospodarczemi centrami Polski — w pierwszej linji ze Śląskiem Zagłębiem — jest warunkiem sine qua non?

Mamy — niestety — wrażenie, że szereg polskich ministrów kolei żelaznych był tak pochłonięty sprawami dnia bieżącego, iż nie znalazł czasu na głębsze przemyślenie i zrealizowanie powyżej poruszonego problematu. Zato z tem większem zadowoleniem społeczeństwo przyjęło do wiadomości, iż **obecny minister kolei żelaznych, p. inż. Kühn,** swe czynności urzędowe nieomal **rozpoczął od bezpośredniego studjum sprawy jaknajwiększego przyspieszenia budowy kolei Śląsk—Gdynia, i pierwszy** swój wyjazd urzędowy właśnie tej sprawie poświęcił!

Jest to dobry znak.

Oby danem mu było podczas jego urzędowania wiekopomne to dzieło, mogące być w przyszłości jednym z najsilniejszych fundamentów gospodarczej i państwowej potęgi Polski — **szczęśliwie do końca doprowadzić,** a wtedy może być pewnym, iż w historji odrodzonej Polski imię jego zapisze się złotemi głoskami.

Inż. *Józef Kiedroń.*

Z działalności Związku Eksportowego
Przemysłu Metalowego Przetwórczego

Na zasadzie rozporządzeń ministerjalnych o zwrocie cła Związek Eksportowy P. M. P. wystawił w ciągu II kwartału 1928 r. zaświadczenia eksportowe na wywóz następujących wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego.

I. ODLEWY ŻELIWNE.

a) Rury wodociągowe i kanalizacyjne:

do Chin	wagi	33.213	kg	wartości	zł	13.040.—
do Danji	wagi	84.825	kg	wartości	zł	38.761.—
do Finlandji	wagi	223.700	kg	wartości	zł	101.300.—
do Litwy	wagi	44.250	kg	wartości	zł	20.470.—
do Łotwy	wagi	41.847	kg	wartości	zł	19.268.—
do Norwegji	wagi	4.500	kg	wartości	zł	1.780.—
do Rumunji	wagi	266.801	kg	wartości	zł	114.908.—
Ogółem wywieziono		699.136	kg	wartości	zł	309.527.—

b) Odlewy budowlane:

do Danji	wagi	19.900	kg	wartości	zł	9.345.—
do Finlandji	wagi	37.180	kg	wartości	zł	17.461.—
do Litwy	wagi	45.250	kg	wartości	zł	25.187.—
do Łotwy	wagi	105.717	kg	wartości	zł	52.504.—
do Norwegji	wagi	45.600	kg	wartości	zł	26.695.—
do Palestyny	wagi	3.820	kg	wartości	zł	3.115.—
do Rumunji	wagi	343.990	kg	wartości	zł	185.869.—
do Turcji	wagi	17.248	kg	wartości	zł	17.355.—
Ogółem wywieziono		618.705	kg	wartości	zł	337.531.—

c) Odlewy maszynowe:

do Rumunji	wagi	11.304	kg	wartości	zł	4.560.—

Ogółem wywieziono odlewów w II kwartale 1.533.077 kg wartości zł 787.367.—

d) Naczynia surowe i emaljowane:

do Litwy	wagi	14.500	kg	wartości	zł	8.900.—
do Łotwy	wagi	14.122	kg	wartości	zł	10.680.—
do Rumunji	wagi	71.224	kg	wartości	zł	47.186
Ogółem wywieziono		99.846	kg	wartości	zł	66.766.—

e) Żelazka do prasowania:

do Bułgarji	wagi	5.560	kg	wartości	zł	6.987.—
do Indyj Holend.	wagi	10.900	kg	wartości	zł	11.882.—
do Łotwy	wagi	2.397	kg	wartości	zł	2.430.—
do Rumunji	wagi	16.522	kg	wartości	zł	18.480.—
Ogółem wywieziono		35.379	kg	wartości	zł	39.779.—

f) Przybory ogrzewalne:

do Finlandji	wagi	47.471	kg	wartości	zł	20.174.—
do Jugosławji	wagi	10.647	kg	wartości	zł	4.530.—
do Rumunji	wagi	10.589	kg	wartości	zł	4.500.—
Ogółem wywieziono		68.707	kg	wartości	zł	29.204.—

II. MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE.

do Bułgarji	wagi	2.255	kg	wartości	zł	2.470.—
do Estonji	wagi	19.658	kg	wartości	zł	17.826.—
do Litwy	wagi	2.955	kg	wartości	zł	3.030.—
do Łotwy	wagi	5.651	kg	wartości	zł	6.090.—
do Persji	wagi	5.424	kg	wartości	zł	5.678.—
do Rosji	wagi	14.993	kg	wartości	zł	33.982.—
do Rumunji	wagi	778	kg	wartości	zł	1.264.—
Ogółem wywieziono		51.714	kg	wartości	zł	70.340.—

3. BLACHA POKRYTA CYNKIEM.

do Austrji	wagi	495.001	kg	wartości	zł	382.394.—
do Bułgarji	wagi	132.436	kg	wartości	zł	119.228.—

do Czechosłowacji wagi 197.724 kg wartości zł 154.496.—
do Litwy wagi 283.022 kg wartości zł 220.646.—
do Finlandji wagi 29.970 kg wartości zł 23.403.—
do Jugosławji wagi 110.091 kg wartości zł 81.605.—
do Łotwy wagi 300.764 kg wartości zł 234.874.—
do Rumunji wagi 69.095 kg wartości zł 54.955.—
do Węgier wagi 52.846 kg wartości zł 41.276.—
Ogółem wywieziono 1.670.949 kg wartości zł 1.312.877.—

4. DRUT ŻELAZNY.

do Czechosłowacji wagi 60.038 kg wartości zł 24.008.—
do Rumunji wagi 10.008 kg wartości zł 5.203.—
Ogółem wywieziono 70.046 kg wartości zł 29.211.—

5. WIADRA OCYNKOWANE.

do Estonji wagi 10.000 kg wartości zł 9.924.—
do Litwy wagi 10.850 kg wartości zł 10.751.—
do Łotwy wagi 19.800 kg wartości zł 19.714.—
Ogółem wywieziono 40.650 kg wartości zł 40.389.—

6. KONSTRUKCJE MOSTOWE.

do Jugosławji wagi 308.866 kg wartości zł 268.704.—

7. ZATYCZKI.

do Rumunji wywieziono 3.180 kg wartości zł 2.478.—

8. BUTLE STALOWE.

do Niemiec wagi 4.240 kg wartości zł 6.667.—
do Jugosławji wagi 11.000 kg wartości zł 12.859.—
Ogółem wywieziono 15.240 kg wartości zł 19.526.—

9. MATERJAŁY DO NAWIERZCHNI KOLEJOWEJ.

do Chin wywieziono 3.103 kg wartości zł 2.289.—

10. WIERTARKI.

do Łotwy wagi 4.585 kg wartości zł 1.850.—
do Rumunji wagi 1.807 kg wartości zł 1.145.—
Ogółem wywieziono 6.392 kg wartości zł 2.995.—

Ogółem w II kwartale wywieziono wszystkich artykułów metalowych 3.703.216 kg wartości zł 2.472.168.—

Ożywienie się zbytu blachy cynkowej i ocynkowanej

Polepszenie się konjunktury i jego powody. — Remont domów w miastach powoduje wzrost zapotrzebowania na blachę cynkową. — Asekuracja budynków wiejskich a zbyt blachy ocynkowanej. — Warunki płatności i ceny.

Ostatnio, po pewnym zastoju, jaki panował z początkiem sezonu, nastąpiło pewne ożywienie się w zbycie blachy cynkowej, a zwłaszcza ocynkowanej. Złożyły się na to różne powody, które są dla każdego z wyszczególnionych gatunków blachy odrębne. Mylne byłoby jednak przypuszczenie, iż działa tu przyczyna najbardziej bezpośrednia — t. zn. ożywienie się ruchu budowlanego. Wręcz przeciwnie, ze strony nowych budowli zapotrzebowanie na oba rodzaje blachy jest nadal słabe.

Otóż więc, jeżeli chodzi o blachę cynkową, to ożywienie w zbycie, jakie ostatnio dało się zauważyć, szczególnie w stolicy i większych miastach, ma swe główne źródło w tegorocznym przymusie remontowania domów. Przy okazji malowania starych budowli niejednokrotnie też naprawia się dachy, pokryte blachą cynkową, co naturalnie musi wywołać zwiększenie popytu. Dla nowych budowli zamówień na blachę cynkową narazie brak. W każdym razie nadzieje kupców co do wielkości tegorocznych obrotów dotychczas nie zostały ziszczone.

Według danych biura statystycznego, założonego przy Zrzeszeniu hurtowników blachy cynkowej, tegoroczna ogólna sprzedaż tego towaru na całym obszarze Polski i W. Miasta Gdańska przedstawiała się w poszczególnych miesiącach następująco:

w styczniu i lutym łącznie	961.1 ton,
marcu	567.8 ton,
kwietniu	775.2 ton,
maju	921 ton,
czerwcu	962 ton.

W m. b. nie jest spodziewany ogólnie większy obrót blachą cynkową, niż w czerwcu i większego zapotrzebowania należałoby oczekiwać dopiero w sierpniu i wrześniu.

Ceny blachy cynkowej nie uległy zmianom i nadal w sprzedaży detalicznej żądają 1.60 zł. za kg., w hurcie ze składów w Warszawie 1.56 zł. za kg., z huty zaś przy zamówieniach przynajmniej 30-tonowych — 33 funty szterl., przy mniejszych zaś, lecz ponad 5 ton — 33.5 funt. szterl.

ZWIEDZAJCIE 5184
LIPSKIE TARGI JESIENNE
wystawę techniczną i budowlaną,
najkorzystniejsza okazja dla tanich zakupów.
Czas trwania Targów
od 26 sierpnia do 1 września 1928 r.
INFORMACYJ UDZIELA:
OTTO MIX, Poznań, Kantaka 6a
TELEFON 2396,
oraz
biuro Targów Lipskich, w Lipsku

Hurtownicy otrzymują obecnie towar od hut średnio za uiszczeniem 50 proc. należności w gotówce i resztę na kredyt wekslowy, z terminem do 3 miesięcy, podczas gdy detalistom dają wyłącznie za pokryciem wekslowem, dochodzącem do 4 miesięcy, chcąc przez ten dogodny kredyt przyczynić się do zwiększenia zbytu towaru. Wypłacalność odbiorców jest obecnie zupełnie zadowalniającą.

W dziale blachy ocynkowanej zapotrzebowanie w ostatnich tygodniach uległo znacznie większemu ożywieniu, zwłaszcza na prowincji. Poszczególni kupcy często przybywali do stolicy dla uzupełnienia posiadanych zapasów w składach i robili duże zamówienia u hurtowników. Objaw ten należy przypisać różnym czynnikom, między któremi możnaby wymienić fakt, iż w roku bież. poszczególne ocynkownie zwróciły większą uwagę na reklamę blachy ocynkowanej wśród chłopów, którzy, jak wiadomo, są głównymi konsumentami tego towaru. Silna agitacja musiała przy umiejętnem prowadzeniu zrobić swoje.

Następnym czynnikiem zwiększenia zbytu jest przymus asekuracji budynków na wsi. Ponieważ stawki asekuracyjne przy pokrywaniu dachów blachą ocynkowaną są niższe, jak przy pokryciu słomą lub papą smołowcową, zrozumiałym staje się większy popyt na blachę ocynkowaną ze strony wsi. Wzrost cen zboża i małe zmiany, jakie zaszły w cenach blachy, również przyczyniają się do rozszerzenia zbytu na wsi.

Mimo poprawy konjunktury, cen zasadniczych producenci nie podwyższyli, co się zaś tyczy hurtowników, to ci wyzyskali sytuację powyższą przez sprzedaż starych zapasów towaru o 2—3 proc. drożej, jak poprzednio. Podwyżkę tę usprawiedliwia do pewnego stopnia fakt, iż wobec dotychczasowej dużej konkurencji w handlu i bardzo słabego zbytu na początku sezonu kupcy przed podwyżką albo nic nie zarabiali na towarze, albo bardzo mało.

Obecna cena blachy ocynkowanej (wyprodukowanej na surowcu krajowym) kalkuluje się w sprzedaży hurtowej w granicach 1.15 zł. — 1.18 zł. za 1 kg. franco — wagon parytet Warszawa. Blacha ocynkowana na surowcu zagranicznym jest droższa o 5 proc. od krajowej.

Dwie cynkownie, pracujące na surowcu zagranicznym, nie rozwinęły dotychczas swej produkcji do granic tych, o których sądziły na początku sezonu ocynkownie, produkujące towar na surowcu krajowym i wobec tego konkurencja ich nie okazała się w praktyce zbyt groźną.

Próby, mające na celu wzajemne porozumienie się poszczególnych ocynkowni krajowych, narazie spełzły na niczem i konkurencja trwa nadal, choć nieco słabsza. Sytuacja w zbycie blachy ocynkowanej, jeśli chodzi o odbiorców warszawskich, nie uległa większym zmianom od początku sezonu i jest nadal słaba.

Warunki płatności wobec polepszenia konjunktury na prowincji uległy pewnemu zaostrzeniu w tym sensie, iż hurtownicy żądają od detalistów średnio 30 proc. pokrycia gotówkowego i resztę wekslami do 4 miesięcy, z doliczeniem dyskonta weksla, kiedy na początku sezonu o pokryciu gotówkowem nie było zupełnie mowy. Wypłacalność jest zadowalniająca i protesty zachodzą w bardzo ograniczonych ilościach.

Ważne dla kupiectwa i przemysłu Targi i Wystawy

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA W POZNANIU od maja do października 1929 r.
TARGI WSCHODNIE WE LWOWIE od 2 do 12 września 1928 r.
PIERWSZE TARGI PÓŁNOCNE I WYSTAWA ROLNICZO-PRZEMYSŁOWA W WILNIE od 1 sierpnia do 9 września 1928 r.
POMORSKA WYSTAWA OGRODNICZO-PRZEMYSŁOWA W TORUNIU od 28 lipca do 4 października 1928 r.
WYSTAWA „WNĘTRZE DOMU“ I „TECHNIKA NA USŁUGACH GOSPODARSTWA DOMOWEGO“ W KATOWICACH od 16 września do 3 października 1928 r.
OKRĘGOWA WYSTAWA PRZEMYSŁOWO-ROLNICZA W ROGOŹNIE od 16 do 23 września 1928 r.
POWSZECHNA WYSTAWA W GDAŃSKU od 5 do 12 sierpnia 1928 r.
WYSTAWA TRAMWAJÓW I KOLEJEK W ESSEN od 21 do 30 września 1928 r.
MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA SAMOCHODOWA I MOTOCYKLOWA W BERLINIE od 8 do 18 listopada 1928 r.
MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA AUTOMOBILOWA W PARYŻU od 15 do 25 października 1928 r.
JESIENNE TARGI PRASKIE W PRADZE od 25 września do 2 października 1928 r.
MIĘDZYNARODOWE TARGI W SALONIKACH od 16 do 30 września 1928 r.
TARGI WSCHODNIE W KRÓLEWCU od 11 do 14 sierpnia 1928 r.
TARGI JESIENNE W LIPSKU od 26 sierpnia do 1 września 1928 r.
MIĘDZYNARODOWE TARGI W WIEDNIU od 2 do 9 września 1928 r.
TARG JESIENNY W FRANKFURCIE NAD MENEM od 30. 9. do 3. 10 1928 r.

Tow. Akcyjne

PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO

w POLSCE

RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal" Telefon nr. 22

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, miedziowany, ocynkowany, dla telegrafów i telefonów, w kręgach i prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, okrągłe i fasonowe.

LINY stalowe wydobywalne, pochylniane, prowadzące, niosące, ciągnące, dla podnośników i dźwigów, dla przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami prostemi, zakręcanemi i zapinanemi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie, kotłowe, do zbiorników, do krat, do okrętów, do zawias.

WKRĘTKI żelazne i mosiężne do drzewa i do metali, wkrętki kute, śruby do krzeseł.

SZPADLE I ŁOPATY stalowe, motyki, skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu, do koksu, do buraków, do kartofli, kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: budynki fabryczne, hale maszynowe, szkielety wież kościelnych, dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne wagony do piasku 15-o tonowe i mniejsze, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany.

4069

Fabryka Armatur

E. v. Münstermann

Bielsko (Śląsk)

Armatury do pary, wody i gazu
Wentyle żeliwne i stalowe
Zasuwy lekkiej i ciężkiej budowy
Hydranty pod- i nadziemne
Kurki zwykłe oraz w specjalnem wykonaniu
Odlewy z bronzu fosforowego do 15000 kg jednej sztuki

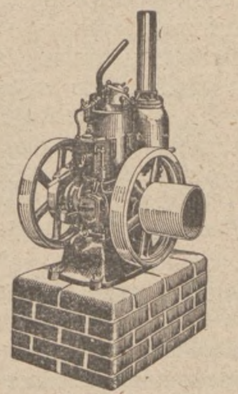
Wyłączny przedstawiciel na Poznańskie Pomorze oraz Gdańsk

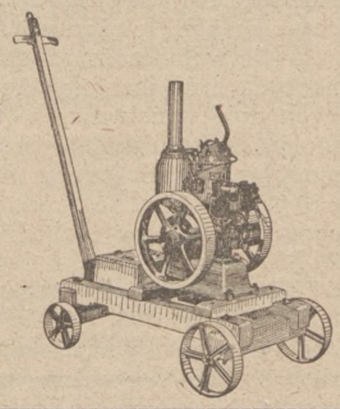
Stefan Duchowski

Biuro Inżynierskie

Poznań, Al. Marcinkowskiego 1

Telefon 32-26 5873

Motory ropne 6 K. M.

stacyjne i przewoźne

Imadła równoległe szer. szczęk 60, 80, 100, 120, 140, 150, 180, maszynowe szer. szczęk 75, 115, 150-200

Piły mechaniczne do rżnięcia żelaza

poleca 6143

MOTOR POLSKI Tow. Akc. w ŻNINIE

Generalny przedstawiciel na Polskę za wyjątkiem województw Poznańskiego i Pomorskiego

E. WIELGOSIŃSKI, Warszawa-Praga, Gocławska 9

Nawet Państwo jako przedsiębiorca
musi liczyć się z konkurencją

Sprawa komercjalizacji kolei. — Skutki dzisiejszej gospodarki biurokratycznej. — Rozwój automobilizmu zagraża kolejom poważną konkurencją. — Co na ten temat mówi p. naczelnik Gieysztor?

Maszyna biurokratyczna otacza się chętnie ekskluzywnością. — Istnieją ustawy, które ograniczają prawo krytyki w stosunku do urzędów i wykonawców. — Biurokracja nie chce się często liczyć z życzeniami ludności, działając automatycznie w kierunku umocnienia fiskalizmu.

Życie atoli potrafi spłatać figla i zmusza nawet zaskorupiałych biurokratów do liczenia się z faktami codziennemi. Ostatnio przykładu takiego dostarcza nam artykuł, umieszczony w oficjalnym organie rządowym „Przemyśle i Handlu" nr. 28 w dziale komunikacji i transportu, pióra naczelnika wydziału taryfowego I. Gieysztora p. t.: „0 komunikacji samochodowej".

Stwierdzamy, że rząd zobowiązał się, zaciągając pożyczkę stabilizacyjną, wszelkie przedsiębiorstwa państwowe skomercjalizować. Specjalnie kolejnictwo wymaga jaknajrychlejszej zmiany biurokratycznej maszynerji na samodzielne przedsiębiorstwo, prowadzone po kupiecku. — Wiemy z doniesień dzienników, że wójskowość nie zgadza się na komercjalizację. — Wiemy też, że na wszelkie rekryminacje nieudolnej gospodarki kolejnictwa naszego, biurokracja nie raczy się odezwać. Biurokacja atoli dziś już stoi niemal że zawstydzoną, bo widzi, jak publiczność nasza coraz więcej uskutecznia swoje podróże i przejazdy samochodami i jak przewóz towarowy odbywa się u nas coraz częściej ciężarowemi automobilami.

Nie wolno nam ani na chwilę zapomnieć, że stan naszych dróg jest niestety w stosunku do zagranicznych dróg państwowych (bitych) bezsprzecznie w opłakanym stanie. Ilość mechanicznych środków lokomocyjnych, obliczonych wedle stanu z 1. 1. 1928 w całem państwie, jest jeszcze śmiesznie nikłą w stosunku do państw zachodnich. — Ogółem naliczono 21 810 samochodów, z tego ciężarowych zaledwie 3 500, aut osobowych 1 500, dorożek 4 000, osobowych autobusów 12 800. — Ale nawet ta nikła ilość samochodów psuje szyki naszej biurokracji kolejowej. Już ruch podmiejski wykazuje znaczne korzystanie z samochodu a nie kolei. Ruch transportu towarów przez ciężarowe samochody z wielkich miast do okolicznych miejscowości ledwie daje się zauważyć.

Należy przyklasnąć odwadze naczelnika p. Gieysztora, że omawia w swoim artykule, co należałoby zmienić, by kolej mogła sprostać konkurencji samochodów. — Ruch samochodów zwyciężył na całym świecie i u nas przedsiębiorcy liczyć się będą z wymogami ludności, a w pierwszym rzędzie kupców i przemysłowców. Warto atoli poświęcić nieco cierpliwości, by z wniosków p. Gieysztora wyciągnąć konsekwencje, jak na każdym kroku fiskalizm i biurokratyzm komplikuje nasze życie gospodarcze.

Oto co pisze między innemi p. Gieysztor.

„Ludność używa chętniej komunikacji samochodowej ze względów na większą szybkość przejazdu, większą częstość kursów niż przewidziano rozkładem jazdy pociągów. Bardziej dogodna, bo bliżej śródmieścia umieszczona stacja, jako miejsce rozpoczęcia i zakończenia kursu automobilowego. — Większe nieco koszta przejazdu automobilem ponosi chętnie ludność z wyżej wyliczonych korzyści, jakie osiąga z przejazdów samocnodem miast koleją.

Przewóz towarów samochodem ciężarowym zaledwie daje się u nas zauważyć, lecz niezadługo będziemy mogli widzieć, jak samochód ciężarowy znajdzie sympatyków i to z następujących powodów:

„Przewóz samochodowy wymaga mniejszych formalności niż przewóz koleją. — Zaoszczędzanie dodatkowych kosztów dowozu towaru z magazynów do kolei i odwóz do miejsca przeznaczenia.

Zaoszczędzenie *wysokiego podatku na rzecz miast od towarów przewożonych koleją*. — Podatek ten stanowi dziś 20 do 60 proc. opłaty uiszczonej kolei za przewóz. — Przewóz samochodów zwolniony jest od tego ciężaru.

„Księgi stacyjne wykorzystywane bywają przez urzędy skarbowe dla celów ustalenia obrotów."

Pan Gieysztor oczywiście nie chce korzystać z doświadczeń zagranicy dla ułatwienia kolei współzawodnictwa z ruchem samochodowym w drodze zawarcia odpowiednich porozumień i umów.

Propozycje autora są następujące:

„1. Rozszerzenie stacyj miejskich z włożeniem na nie obowiązku dostarczania przesyłek drobnicowych odbiorcom *do miejsca ich zamieszkania i odwrotnie*. Przyjmowanie do przewozu przesyłek bezpośrednio od nadawców z pobieraniem za to opłaty możliwie bliskiej kosztów własnych;

2. przysporzenie przewozu drobnicy przez formowanie wagonów kursowych, będących w obiegu pomiędzy określonemi stacjami, bez zatrzymywań po drodze;

3. wprowadzenie na linjach o małym, lecz częstym ruchu osobowym wagonów motorowych, lub autobusów szynowych, bez potrzeby uruchomiania całych pociągów;

4. popieranie budowy prywatnych bocznic i udzielanie istniejącym możliwych ulg w, przeświadczeniu, że przedsiębiorstwo, połączone bocznicą z magistralą kolejową, pozostanie jej stałym klientem;

5. współudział w koncesjonowaniu linij samochodowych celem zapobieżenia tworzeniu przedsiębiorstw, pasożytujących na kolei i odciągających od niej przewozy dotychczasowe, bez tworzenia nowych arteryj komunikacyjnych;

6. uruchomienie na szlakach najbardziej zagrożonych obrotu własnych autobusów kolejowych, skoordynowanego z pracą kolei;

7. *podjęcie energicznej akcji w kierunku zniesienia podatku miejskiego od przewozów towarowych*, albo też znacznego jego obniżenia, przy równoczesnem rozciągnięciu go na przewozy kołowe;

8. *wzbronienie korzystania z ksiąg stacyjnych do celów fiskalno-podatkowych, do czego służyć powinny inne źródła informacyj*".

Wyrażamy naszą zgodę na cały szereg propozycyj tu wyżej cytowanych, gdyż ułatwi to niejednokrotnie kupcowi jego stosunek do kolei. — Uproszczenie przepisów przyjmowania, dostosowanie czasu

TOW. AKC. BUDOWY TRANSMISJI, MASZYN i ODLEWNI ŻELAZA

J. JOHN W ŁODZI

Własne biura sprzedaży w:

Warszawie Jerozolimska 51
Krakowie Basztowa 24
Poznaniu Cieszkowskiego 8
Lwowie Zyblikiewicza 39
Katowicach Ks. Damrota 6
Lublinie Krak.- Przedm. 58
Gdańsku Schüsseldamm 62

Adres telegraficzny dla biur i centrali: „Transmisja"

PĘDNIE (transmisje). Łożyska samosmary, wieszaki. Wałki. Sprzęgła stałe i rozłączane: kłowe i cierne. Koła pasowe i linowe. Naprężacze pasów. Kierowniki pasowe. Wykonanie dokładne. Kontrola sprawdzianami różnicowemi. Produkcja masowa na skład; terminy krótkie.

KOŁA zębate czołowe i stożkowe z zębami obrabianemi na specjalnych automatach

KOTŁY STREBEL'A oryginalne do ogrzewań centralnych.

WALCE młyńskie i inne przedmioty żeliwne utwardzone.

ŚRUBY Z NAKRĘTKAMI wszelkiego rodzaju.

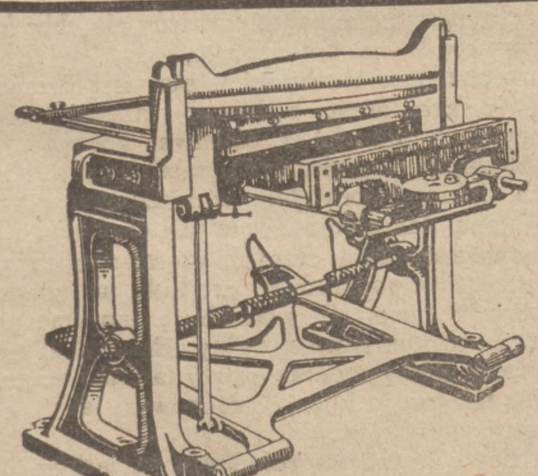
TOKARKI pociągowe, szybkotnące z wałkiem pociągowym do toczenia i śrubą pociągową do gwintów. Budowa mocna. Wykonanie serjami bardzo dokładne. Wrzeciona szlifowane. Każda tokarka próbowana i kontrolowana protokularnie.

WIERTARKI kolumnowe ze skrzynką biegów (8 szybkości) i samodzielnym posuwem wrzeciona (4 szybkości) dla wiercenia otworów do 32 i 40 mm.

WYGŁADZIARKI (KALANDRY) dla przemysłu włókienniczego i papierniczego, oraz walce do nich. Okładanie starych walców nowym papierem i jutą. Szlifowanie walców żeliwnych i stalowych na specjalnej szlifierce.

Dostawa ze składów lub w krótkich terminach.

3844

„POLWAT" SPECJALNA FABRYKA MASZYN I NARZĘDZI DO OBRÓBKI BLACHY

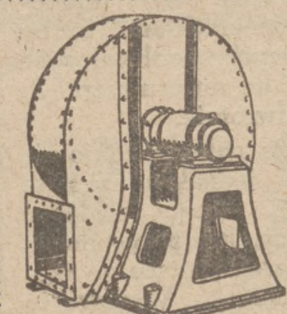
Poznań, ul. Dąbrowskiego 90

WYRABIA:

Krawędziarki	Wygniatarki
Zawijarki	Cyrkularki
Okrąglarki	Nożyce arkuszowe na zapęd i nożne

i wykonuje również wszelkie przykroje podług nadesłanych wzorów

5953

Wentylatory

na każde ciśnienie i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych

Katowice-Załęże. 3296

BYDGOSKA GAZOWNIA MIEJSKA

sprzedaje

koks pogazowy

do centralnego ogrzewania

Benzol motorowy do motorów rolniczych, **smołę pogazową surową, smołę destylowaną, siarczan amonowy** do celów roln., **karbolineum**

Zgłoszenia przyjmuje: 6241

Bydgoska Gazownia Miejska

ul. Jagiellońska 38 BYDGOSZCZ Telefon 630 i 631

przyjęcia i ekspedjowania przesyłek, zbliżenie się kolei do handlu hurtowego w celu odbioru i dostarczenia przesyłek drobnicowych za możliwie niskim kosztem, znajdzie zrozumienie w sferach kupieckich.

Nie możemy atoli się zgodzić, by ze strony zarządu kolei, jak w punkcie 5 wyrażono, miała być wykluczona konkurencja w drodze ograniczenia, wzgl. koncesjonowania tylko takich linij, któreby nie mogły konkurować z przewozem kolejowym.

Zgadzamy się zupełnie na zniesienie podatku miejskiego od przewozów towarowych, nie możemy się jednak zgodzić, by ten podatek rozciągnięto także na przewozy kołowe. — Znaczyłoby to ni mniej ni więcej, jak wprowadzenie na nowo rogatek, które w całym świecie dawno zostały zniesione. — Oczywiście zgadzamy się zupełnie, by wzbroniono władzom podatkowym korzystanie dla celów fiskalnych z ksiąg stacyjnych. — Najłatwiej i najkorzystniej dla kolei będzie jaknajrychlej wprowadzić na najbardziej zagrożonych szlakach autobusy kolejowe.

Ciekawi jednak jesteśmy, jak długo czekać będziemy na zrealizowanie przez samą władzę wysuniętych postulatów...

R. P.

Potrzeba normalizacji w przemyśle

Jak sprawy wyglądają zagranicą? — Typowy przykład przemysłu rowerowego. — Wielka ilość typów części składowych utrudnia obrót. — Drastyczny obrazek z Bydgoszczy. — Korzyści, jakie przysparza normalizacja.

Powracając do omawianej już kwestji Komisji Normalizacyjnej, chciałbym nasamprzód zwrócić jeszcze uwagę p. Gdańskiemu, że w Niemczech wszystko jest już znormalizowane tak dalece, że już nawet drabiny normalizują. Oznaczałoby to może brak pracy w danym urzędzie, gdy tymczasem jest i tam jeszcze duże pole pracy w normalizowaniu różnych części, wyłączając oczywiście specjalne, opatentowane.

Biorąc naprzykład pod uwagę rowery i ich części, stwierdzamy, że każda fabryka wykonywa przy swych rowerach części zamienne zupełnie odrębne od fabryki konkurencyjnej, tak, że wiele części składowych, jak łożyska, ośki, konusy do przekładni, korby do pedałów, widełki i dużo innych, podlegających częstej zamianie, nie można użyć do roweru marki X, jeżeli są wyrobem firmy Y, i odwrotnie.

W dziale rowerów przywileje patentu zdaje się już wygasły po większej części, jednakże warsztat reparacyjny, lub skład rowerów, chcąc obsłużyć wszystką klientelę w swej okolicy, lub przygodnego przejezdnego, musi prowadzić części, służące do tego samego celu, w 20 i więcej gatunkach. Wymaga to większego kapitału zakładowego, większego składu z dużą ilością półek i regałów, gdzie szufladki trzeba liczyć na setki, o ile nie chce się towaru pomieszać i stwarzać chaosu. Wymaga to znowu więcej personelu, książkowania itd., co wszystko razem wzięte, towar tylko podraża i podnosi skład rowerów do rzędu wielkich przedsiębiorstw z poważnym kapitałem zakładowym i mogących egzystować tylko w miastach.

Urządzenie „wystarczającego" składu w małem miasteczku lub wiosce, gdzie skład w połączeniu z warsztatem reparacyjnym jest najwięcej potrzebny, nie dałoby się prawdopodobnie należycie przeprowadzić, a to przeważnie z powodu wprost absurdalnej różnorodności poszczególnych części. Cóż bowiem np. za różnica czy zaleta w tem, że ośka do przekładni ma czopy dla korb czworokątne, czy trójkątne, płaskie czy półokrągłe, lub wreszcie okrągłe? — zamocowanie korby klinem, nakrętką lub śrubką? Dlaczego prawa korba dla przymocowania do niej koła zębatego musi przy jednym rowerze mieć 3 łapki, a przy drugim cztery? lub dzwon z tarczą o 3, 4, 5, lub nawet 6 otworach na śrubki lub sworznie gwintowe i to w różnym promieniu koła? Dlaczego wreszcie gwint przy jednym rowerze musi być o skoku 20 na cal, gdy inny rower ma przy tej samej części 18, 22, 24, 25, 26 lub nawet 30? Przecież każdy skok gwintu i każda różnica w średnicy wymaga innej gwintownicy i innego kompletu gwintowników dla warsztatu reparacyjnego. Mojem zdaniem starczyłoby dla mechanizmu roweru w zupełności 8—10 rodzajów gwintów, razem lewych i prawych, gdy tymczasem jest ich conajmniej około 25—30!

Nielepiej wygląda sprawa wirówek, maszyn do szycia, kosiarek, siewników itp.

Pisząc o maszynach zagranicznych, nie chcę krytykować wywodów p. Gdańskiego, gdyż byłaby to syzyfowa praca, lecz chodzi mi w pierwszym rzędzie o wykazanie szkodliwości podobnej taktyki fabryk konkurencyjnych dla dobra państwa, konsumentów i taniego zbytu, co mogłoby być przestrogą dla fabryk krajowych, jakie niezawodnie w niedługim czasie także powstaną. Jak niedorzeczne jest stosowanie odrębnych wymiarów tych samych części zamiennych, wykazałem już w poprzednim artykule na przykładzie wziętym z życia. Nie potrzebuję zapewne podkreślać, że popyt na rowery byłby większy, a przez to cena niższa, gdyby reparacje były tańsze i szybsze, nie irytując tak często klienta i fachowca, jak to dziś ma miejsce.

Powracając do spraw rolnictwa, chciałbym dziś zwrócić uwagę na niejednolitość walców pierścieniowych do gniecenia grudy. Pojedyńcze pierścienie zużywają się nierównomiernie, wzgl. łamią się przy silniejszych wstrząsach, przez co zachodzi potrzeba nabywania pojedyńczych pierścieni dodatkowych. W tych dniach byłem świadkiem w jednej z tutejszych fabryk, gdzie klient chciał kupić 2 takie pierścienie, nie mogąc ich nabyć w składach maszyn rolniczych. Okazało się, że niema ich w zapasie, ponieważ odlewanie na skład się nie kalkuluje. Poszedłem z nim razem do modelarni, zaciekawiony wynikiem szukania stosownego modelu i tu okazało się ku wielkiemu mojemu zdumieniu, że z posiadanych 68 modeli, niema ani jednego identycznego z przyniesionym przez klienta wzorem. Czy to nie ironja? 68 modeli gładkich pierścieni do walców i to jeszcze nie wszystkie!!! Urzędnik, zapytany o wartość tych modeli, podał mi w przybliżeniu około 3 000 zł. — A więc w jednej tyl-

Ostatnie nowości

w zegarkach, lustrach, harmonikach ustnych, zabawkach dla dzieci i kwiatach sztucznych polecam w najrozmaitszych gatunkach i tylko po jak najtańszych cenach hurtowych w sortymentach począwszy od 20 mkn.

6162

Oferta specjalna:

Sześć budzików i zegarków stołowych I-a gatunek w cenie franco 20 mkn.

Sto żyletek, prawdziwa stal pod gwarancją, franco za 5 mkn.

F. W. H. HEGEWALD

Hanau Nr. 461 (Niemcy)

Oryginalne Ruhstrata

suwakowe instrumenty do badania oporu

Instrumenty miernicze

Tablice rozdzielcze dla doświadczeń

Aparaty do badania piorunochronów

NOWOŚĆ!

Kieszonkowe aparaty do mierzenia izolacji

o napiętości 500 Volt. 6158

Gebr. Ruhstrat A. G.

Göttingen 30.

Towarzystwo Przem.-Handlowe

W. Herget i Ska.

Katowice, ul. Szopena 7.

Tel. 135. Adres telegr. **Hergetska.**

DOSTAWA

maszyn i narzędzi

dla wszystkich gałęzi przemysłu

Silniki ropowe i t. d. — Traktory

Reprezentacja zagranicznych fabryk maszyn dla przemysłu ceglarskiego, ceramicznego i t. p.

Obrabiarki do drzewa i metali, Maszyny do wytwarzania obuwia

Kosztorysy, projekty na żądanie bezpłatnie i nieobowiązujące.

Subzastępcy w poszczególnych województwach poszukiwani. 5933

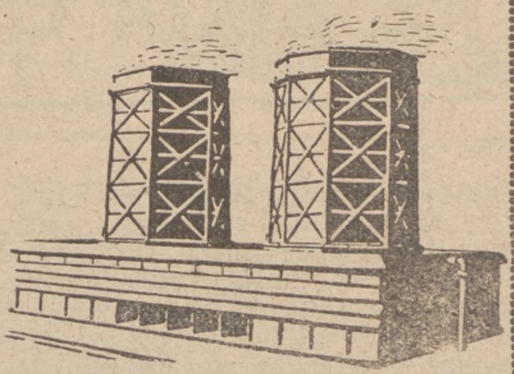
BIURO TECHNICZNE

JULJUSZ OVERHOFF

Kraków, Garncarska 8

Adres telegr.: INŻDRZEWIECKI KRAKÓW

TELEFON NR. 2610

BUDOWA CHŁODNIC OCIEKOWO KOMINOWYCH

do oziębiania wód pat. Overhoff-Thausing od najmniejszych do największych sprawności

Dostawa MASZYN CHŁODNICZYCH „ABDAMOS“ do wyzyskania par wydychowych przy silnikach

6026

ALFRED SZWARCBAUM

HURTOWNIA WYROBÓW ŻELAZNYCH

BĘDZIN

Konto bankowe: Międzynarodowy Bank Handlowy, Katowice P. K. O. Katowice 301.552

Telefony: biuro 63, mieszkanie 114.

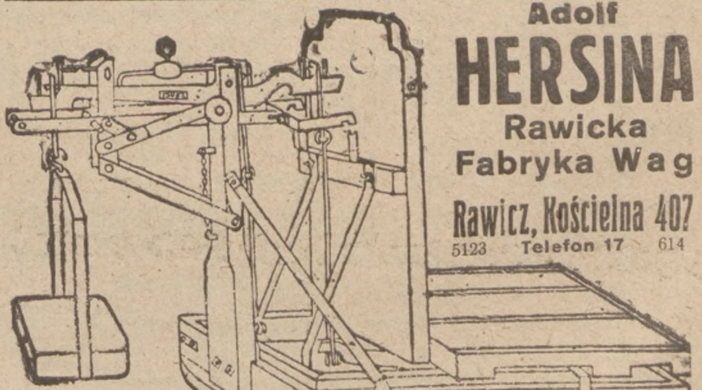
Posiada stale

wielki wybór wyrobów żelaznych

po cenach przystępnych

Solidna obsługa — Oferty na żądanie

6145

Adolf

HERSINA

Rawicka Fabryka Wag

Rawicz, Kościelna 407

5123 **Telefon 17** 614

ko odlewni w Bydgoszczy leży martwy kapitał 3 000 zł. w samych modelach pierścieni, nie przynoszący żadnego prawie zysku, gdyż w razie przypadkowej potrzeby odlania 2 pierścieni trzeba robić jeszcze jeden model, za który klient oczywiście musi zapłacić i poczekać conajmniej tydzień na odlew. Pytanie teraz, ile kapitału martwego leży w setkach odlewni w naszym kraju, które bądź co bądź chcą klientelę obsłużyć? Czy nie łatwiej, praktyczniej i taniej byłoby znormalizować pierścienie na 3, a bodaj na 5 wielkości jednolitego typu, różniących się tylko średnicą, kapitał zaś, który mojem zdaniem musi być olbrzymi, uruchomić i za dziesiątą lub może 8-ą część tegoż trzymać stały zapas znormalizowanych pierścieni na składzie, obsługując klienta natychmiast?

Jeżeli jeszcze dodam, że w omawianym wypadku przybył aż z okolicy Wągrówca i wracać musiał z niczem, to każdy zapewne przyzna, że jest to szczegół napozór drobny, lecz wart poważnego zastanowienia się.

Marjan Michna.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

ANGLJA.

Po krótkim okresie tendencji zniżkowej międzynarodowy rynek żelazny z wyjątkiem cynku wykazuje znów nieznaczne wzmocnienie. Zbyt do poszczególnych krajów jednak ostatnio wzrósł. Najgłówniejszym konsumentem był rynek francuski i amerykański. Anglja zaś, Niemcy oraz pozostałe państwa europejskie, zakupywały wyłącznie najniezbędniejsze ilości. Odbiorcą dość dużym, zarówno na cynk, jak i pozostałe metale była Rosja. Zbyt miedzi w czerwcu w St. Zjednoczonych dla rynku wewnętrznego wynosił 81.500 ton, wywóz zaś 57.067 ton. Produkcja ogólno-światowa miedzi surowej wykazuje wzrost z 156.400 na 160.000 ton. Cynk podniósł się znów do 218.2 Ł, a ostatnie notowania 217.5 Ł można uważać za względnie korzystne. Zwyżkę cen wywołały większe obroty, czynione przez baisistów. Załadowania cyny Straits również wzrosły, biorąc efektywnie zapotrzebowanie na cynę wzrosło jednak w minimalnym stopniu. Załadowania ołowiu w Australji są bardzo duże, a cynku zapasy wzrastają, wskutek czego rynek wykazuje dużą bierność. Zdaje się, że nowo założone biuro cynkowe w Brukseli przy obecnej swojej organizacji, nie będzie w stanie wywierać wpływu na kształtowanie się cen na rynku. Rozszerzenie biura do tego kartelu uważane jest jako rzecz konieczna, mimo, że duże trudności pozostają do przezwyciężenia. Zasadniczą przeszkodą tego jest zbyt wysoka produkcja Belgji oraz Polski cynku, choć producenci polsko-belgijscy przy utworzeniu kartelu poszliby na pewne ustępstwa, a nawet redukcje. W ostatnich dniach nastąpiło otwarcie nowowybudowanej cynkowni w Lancashire, która swoim ogromem przewyższa wszelkie dotychczasowe. Będzie ona w stanie przerabiać połowę produkcji rocznej światowej rud cynkowych i dzisiaj posiada już największe hale wybudowane w celu pomieszczenia cynku.

BELGJA.

W kołach rządowych tutejszych coraz częściej zastanawiają się nad wzmożeniem eksportu węgla, który poprzednio, wskutek dużej konkurencji niemieckiej, zmniejszył się i dopiero w ostatnich 2-ch tygodniach zaczyna się poprawiać. Podwyżka płac w Zagłębiu Ruhry, a tem samem i podniesienie cen węgla niemieckiego pozwalają na łatwiejszą konkurencję, choć i Anglja stara się obecnie odebrać Belgji jej rynki zbytu. Rząd belgijski stara się o wprowadzenie taryf ulgowych dla przewozu węgla i przewiduje, że fuzje słabszych towarzystw z poważniejszymi mogłyby doprowadzić do pewnej poprawy w zbycie, gdyż towarzystwa te mogłyby oddawać węgiel z dłuższym terminem zapłaty.

NIEMCY.

Wskutek zmniejszonego zapotrzebowania na żelazo zarówno w kraju, jak też i zagranicą, zmuszone były niektóre przedsiębiorstwa niemieckie poczynić ograniczenia w pracy, w pierwszym rzędzie dotyczy to firmy Hoesch, która chwilowo ma zamiar uruchamiać swoje warsztaty pracy przez 5 dni w tygodniu. Redukcja personelu nie jest dotychczas przewidzianą. W fabryce lokomotyw Hoeschla zwolnionych zostało 1 300 robotników, wskutek ograniczenia zamówień przez kolej. To samo ma zamiar w najbliższym czasie zrobić huta Donnersmarcka.

Ze sprawozdań prasowych, dotyczących sytuacj przemysłu górniczo-hutniczego Śląska opolskiego za miesiąc czerwiec r. b., wynika, że w przemyśle tym nastąpiło ożywienie pod względem eksportowym. W pierwszym rzędzie odnosi się to do rur lanych.

Dotychczas eksport nie odgrywał poważniejszej roli w przemyśle górniczo-hutniczym tego kraju. Ze względu na podnoszenie się produkcji w niektórych gałęziach (szczególnie węgiel) przemysł Górnego Śląska niemieckiego niebawem może stać się poważnym konkurentem dla przemysłu polskiego na jego zagranicznych rynkach.

JUGOSŁAWJA.

Syndykat żelazny jugosłowiański został nadal przedłużony, a kwoty kontyngentowe poprzednie nie były zmieniane. W zbycie do Jugosławji, w myśl układu, uczestniczą również huty austrjackie, węgierskie i czechosłowackie. Przedsiębiorstwa jugosłowiańskie podwyższyły od dnia 16 lipca r. b. swoje ceny o 5 dynarów na 100 kg. Ostatnio doszło do skartelizowania jugosłowiańskich giserni żelaza, do których przystąpiły wszystkie najważniejsze odlewnie.

TURCJA.

Sfery przemysłowe tutejsze łącznie z bankowemi dokładają starań do utworzenia w Angorze fabryki stali, by uniezależnić się od rynków zagranicznych. Jak krążą wersje, w założeniu tej fabryki ma brać czynny udział jeden z banków niemieckich.

(Zebrał i opracował *J. Taberski.)*

„ELIBOR"

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

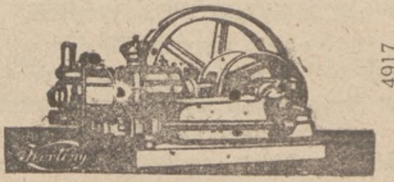
ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 6266

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S ka, Warszawa

MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bieckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB"
PASY SKÓRZANE „Herkules" Gnerlich, Cieszyn
PASY BAWEŁNIANE: wielbłądzie, Balata, „Lechat", Belgja

GRANIT SZWEDZKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI
Günther & Co., Frankfurt a. M.

MOTORY DIESLA

4917

Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Cegły, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materjał śrubowy, Węgiel kowalski i t. p.

Siekiery, toporki, młotki, babki, łomy, tyranki

i inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca

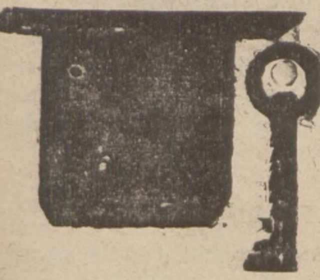
FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA

OŁDAKOWSKI i NEUMARK

2763 właśc.: Edward Neumark

ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

ZAMKI I OKUCIA

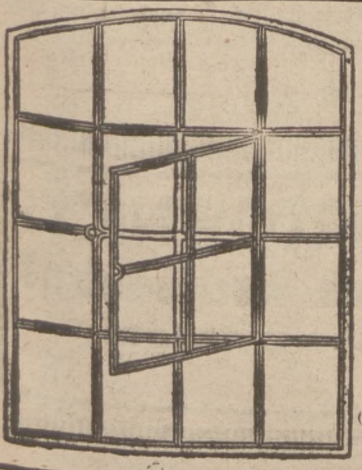
BUDOWLANE I MEBLOWE
Specjalnie
„BASKWILE"
wykonuje
TORUŃSKA

FABRYKA ZAMKÓW J. Broda

TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441 i 1442
Adres telegraficzny: „BRODABIURO" 542

W Warszawie: Inż. B. Rudziński, Wilcza 39-4, Tel. 322-63

FABRYKA KRAT OKIEN KUTYCH

Edward Siwka

ŚRODA, ul. Ogrodowa 5.
Telefon 127

dostarcza

okna żel.-kute do fabryk, mieszkań i chlewów, bramy żel.-suwane, kraty, różne zawiasy do wrót i wszystkie artyk. żel. do budowli, według własnych i nadesłanych prospektów szybko i tanio. 3816

Kosztorysy darmo.

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos", korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych
Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: Bronisław Koppé, Poznań,
Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-35

KRONIKA EKSPORTOWO-IMPORTOWA

OPARTA NA BEZPOŚREDNICH INFORMACJACH Z PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU EKSPORTOWEGO; IZB HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYCH; IZB HANDLOWYCH MIĘDZYPAŃSTWOWYCH W KRAJU I ZAGRANICĄ; KONSULATÓW RZECZYPOSPOLITEJ I PAŃSTW OBCYCH — TARGÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH ORAZ ZWIĄZKÓW GOSPODARCZYCH.

KOLEKCJE WZORÓW I PRÓBEK.

Państwowy Instytut Eksportowy posiada liczne wiadomości od zagranicznych korespondentów, że wielką przeszkodą i utrudnieniem w pracy przy lokowaniu polskich towarów na obcych rynkach jest niesłychana trudność, z jaką od fabrykantów polskich wydostaje się kolekcje wzorów towarów eksportowych. Poza nielicznemi wyjątkami kolekcje te są bardzo szczupłe, mają nieładny i niezachęcający wygląd i nie mogą być nawet porównane z kolekcjami, pochodzącemi z innych państw. Otrzymywanie przez zagraniczne ajencje, przedstawicielstwa firmy i Izby Handlowe kolekcji w kilku egzemplarzach, co jest rzeczą niezbędną do intensywnej pracy nad wprowadzeniem towaru, jest rzeczą prawie niemożliwą do osiągnięcia wobec dziwnego stanowiska polskich fabrykantów, uprawiających kosztowne oszczędności na próbkach swego towaru. Pozatem często brak koniecznych wyjaśnień, co do szerokości i długości sztuk, wagi towarów, kolorów, desenł, zdarza się również mętność treści katalogów i t. p. Wszystko to powoduje długą i nużącą korespondencję, hamuje sprzedaż i zniechęca zagranicznego klienta, który po tych zewnętrznych oznakach sądzi o zdolności handlowej i solidności kupieckiej firmy polskie. Zdarzają się wypadki, że firmy polskie żądają zwrotu kosztów za przesłane kolekcje, co również jest rzeczą niepożądaną. Firmy handlowe i przemysłowe, które pragną wejść ze swym towarem na obce rynki, winny się liczyć z koniecznością poniesienia pewnych wydatków w związku z dobrą reklamą swego towaru i odpowiednio kalkulować jego cenę. Robienie zaś oszczędności na kolekcjach i próbkach, których forma zewnętrzna i obfitość ma poważne znaczenie dla rozwoju transakcyj na danym rynku, jest rzeczą niedopuszczalną i godną energicznego tępienia przez odnośne organizacje eksportowe. Powyższe braki dotyczą całego szeregu branż przemysłowych polskich, a specjalnie dotkliwie dają się odczuwać przy eksporcie manufaktury i mebli giętych.

ŚWIADECTWA POCHODZENIA PRZY EKSPORCIE DO ESTONJI.

Wymagane świadectwa pochodzenia przez rząd Estonji powinny zawierać dla surowców zaświadczenie, że pochodzą one z danego kraju („origin“) dla wyrobów zaś stwierdzać, że conajmniej połowa wartości przypada na surowiec pochodzący z danego państwa oraz koszty przeróbki. Jeżeli klauzula ta w świadectwie nie jest wyraźnie sformułowana, to estońskie urzędy celne mogą wymagać przedstawienia świadectw dodatkowych.

Z powyższego wynika, że na każdem świadectwie pochodzenia przy eksporcie do Estonji winna być uwzględniona powyższa klauzula.

Świadectwa pochodzenia pozatem zawierać mają następujące dane: Rodzaj opakowania, ilość pakunków, ich numery i znaki, nazwę towaru, wreszcie ilość towaru w sztukach lub w uwadze brutto i netto, wyrażona w cyfrach i słowach.

Świadectwa winny być przedstawiane estońskim władzom konsularnym najpóźniej w 15 dni po ekspedycji towaru celem zawizowania.

Dla przesyłek pocztowych wysyłanych z krajów pochodzenia i przeznaczonych dla osobistego użytku adresata, przedstawianie świadectw pochodzenia nie jest wymagane.

EKSPORT POLSKI DO GRECJI.

Prasa grecka donosi, że tamtejsze Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego opracowało projekt ustawy regulującej obrót handlowy z krajami, w których import, względnie eksport reglamentowany jest przez państwo przy pomocy systemu pozwoleń, zakazów, kontyngentów i t. p. (jak np. Rosja i Polska).

Projekt przewiduje stworzenie komisji przywozu i wywozu. Komisja ta będzie co rok ustalać zgóry kontyngenty przywozowe i ewentualnie wywozowe dla krajów objętych ustawą. Postanowienia jej będą po uzyskaniu aprobaty Rady Ministrów ogłaszane w Dzienniku Urzędowym.

Ustawa taka byłaby ciosem dla nader wątłych stosunków handlowych polsko-greckich, bo kupiec grecki nie chciałby tracić czasu na załatwianie dodatkowych formalności przy imporcie z Polski w wypadkach, gdy ten sam artykuł może nabyć w innych krajach.

FIRMA POLSKA W BRAZYLJI POŁUDNIOWEJ.

W Rio Grande do Sul powstał ostatnio polski dom handlowy p. f. „J. M. Tisbierek & Czerny“. Zadaniem firmy ma być nawiązanie stosunków ze sferami przemysłowemi i handlowemi w Polsce, udzielanie wszelkiego rodzaju informacyj oraz torowanie drogi polskiej ekspansji gospodarczej w Brazylji połudn. Referencje o firmie są dobre i pozwalają ją polecić eksporterom polskim . P. I. E. jest w posiadaniu bliższych informacyj w tym względzie.

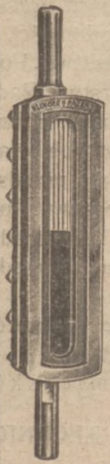
P. P. PRZEMYSŁOWCY i KUPCY HURTOWNICY!

Pamiętajcie o wystawianiu na Targach Wschodnich!

Ostateczny termin zgłoszeń upływa z dniem 15 sierpnia rb.

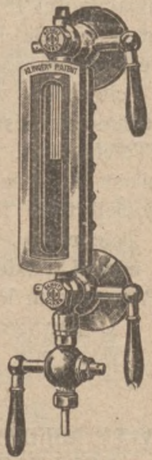
„*Klingerit*“

najlepsze uszczelnienie dla wysokich ciśnień. Jedynie prawdziwe z marką ochronną „K L I N G E R I T“

Klinger'a reflekcyjne armatury wodomierzowe.

Klinger'a reflekcyjne specjalne szkła twarde. 4421

Klinger'a wentyl ze stawidłem tłokowem.

Richard Klinger

G. m. b. H.

Gumpoldskirchen pod Wiedniem.

Biuro Techniczno-Handlowe

A. GLASER

Poznań, ulica 27 Grudnia 16, dom tylny.

Telefony: 41-16 i 50-16

Adres telegraficzny: „Technohandel“

Jeneralne Przedstawicielstwa i składnice fabryczne:
„Berson“ Polska Fabryka Wyrobów Gumowych S. z o. p. w Krakowie,
Włocławska Fabryka Drutu dawn. C. Klauke Sp. Akc. w Włocławku
O. E. Dominik Mechaniczny Zakład Technicznych Tkanin w Włocławku

Posiada na składzie: 5596

Pasy skórzane, z sierści wielbłądziej, konopne i bawełniane.

Płyty uszczelniające org. „Klingerit“, Laserit, azbestowe i gumowe.

Szczeliwo konopne, bawełniane, azbestowe, talkowe i gumowe.

Węże gumowe tłoczące, spiralowe, do pary, parciane i parciane wewnątrz gumowe wszelkich wymiarów.

Armatura do pary, wody i gazu.

Szkła wodowskazowe rurkowe org. „Klingera“ i wazowe do oliwiarek kroplowych.

Smarownice różnych typów

Manometry oraz

Kurki kontrolne.

Wełna oraz **ścierki** do czyszczenia maszyn

Cyna angielska i do lutowania. Metal biały łożyskowy.

Lampy i kolby benzynowe do lutowania - Szczotki stalowe Filce techniczne - Fibra w płytach i laskach

oraz wszelkie inne ARTYKUŁY TECHNICZNE potrzebne dla przemysłu i rolnictwa.

Dostawa: do biur technicznych, kolei, cukrowni gorzelni, browarów i fabryk.

Sieredzki & Szulc T. z o. p.

Centrala Maszyn i Narzędzi

Rok założenia 1904

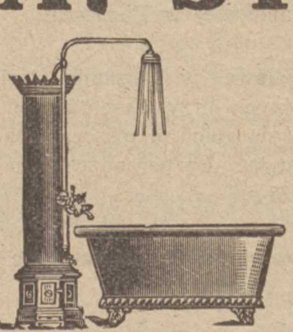
Telefon 3450 Poznań, św. Marcin 43 Telefon 3480

Polecają do natychmiastowej dostawy ze składu: Obrabiarki do drzewa i metalu. Maszyny blacharskie. Nożyce i dziurkacze do blachy. Narzędzia pneumatyczne. Pilniki krajowe i zagraniczne. Wszelkie narzędzia. Łożyska kulkowe i samosmarujące oraz wszelkie części transmisyjne. Pasy skórzane i z sierści wielbłądziej. Tarcze i wyroby szmerglowe, krajowe i zagraniczne. Artykuły techniczne. Aparaty do spawania. Stal do różnych celów. Rury gazowe i kotłowe. Oryginalne szwajcarskie łączniki marki + G F +. Armatury, artykuły instalacyjne, śruby i nakrętki. 6122

A. STANEK

specjalna fabryka piecy i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

5321

Poznań

ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50. Zał. w r. 1902.

46441 Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty

„Wartome“

Fabryka Maszyn i Armatur

Odlewnia Metali

Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 65-74.

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i wodną, reperacje wszelkich maszyn rolniczych i armatur. Gryzowanie kół zębatych do samochodów i t. d. Odlewy z miedzi, spiżu, mosiądzu, fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie odlewy galanteryjne i t. p. 6121

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

Odlewnia żelaza i warsztaty mechaniczne

Zb. Broekere

POZNAŃ, Składowa 4.

Telefon 26-90 Telefon 26-90

daw. Maks Kuhl, „Agraria“

Odlewnia żelaza i fabryka maszyn

wykonuje wszelkie odlewy szare od najmniejszych do 1500 kg w jednym kawale według modeli lub rysunków.

Dostawa terminowa. Przy stałych zamówieniach dogodne warunki spłaty 6054

ZNAKOWANIE TOWARÓW IMPORTOWANYCH DO ANGLJI.

W dalszem rozwinięciu Marchandise Marks Act wprowadzony zostaje obowiązek opatrywania znakiem stwierdzającym kraj pochodzenia importowanych do Anglji kosiarek, rękawiczek, mebli drewnianych i ich części, czółenek tkackich, trzewików, butów i pantofli.

TERMINY HANDLOWE STOSOWANE W FINLANDJI.

Państwowy Instytut Eksportowy posiada broszurę, omawiającą przyjętą w Finlandji interpretację niektórych terminów handlowych. Osoby zainteresowane mogą broszurę powyższą przejrzeć na miejscu. Zaznaczyć należy, że transakcje z Finlandją niejednokrotnie napotykają się na trudności, wynikające z tego, że w ofertach stosowano terminy i określenia na rynku tamtejszym nieznane.

*

(h) Pewna firma **turecka** pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskiemi firmami z branży metalowej.

*

(h) Pewna firma **austrjacka** poszukuje w Polsce przedstawiciela na automaty.

*

(h) **W Bułgarji** jest zbyt na wyroby metalowe, głównie alpakowe, posrebrzane. Na największy zbyt liczyć mogą zastawy stołowe, z niklu, posrebrzane.

*

(s) Firma **indyjska** pragnie nabywać wszelkiego rodzaju wyroby metalowe.

*

(h) Pewna firma **węgierska** pragnie eksportować do Polski wszelkie materjały izolacyjne.

*

Pewna firma **francuska,** pragnie dostarczać do Polski wszelkiego rodzaju nożyce, jak: fryzjerskie, do manicure, do szycia, ogrodnicze i t p., niklowane zwykłe, w pudełkach i w zwyczajnem opakowaniu. Cennik tej firmy jest do przejrzenia w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

*

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jest do przejrzenia spis artykułów wolnych przy eksporcie do **Rumunji** od wszelkich specjalnych zezwoleń, a uiszczają one jedynie zwykłe opłaty manipulacyjne. Rozporządzenie to weszło w życie dnia 6 czerwca 1928 r.

*

(h) W **Norwegji** jest zapotrzebowanie na wszelkie maszyny rolnicze.

*

(p) Firma **turecka** pragnie nabywać względnie przyjąć reprezentację na rury żelazne i stalowe, narzędzia i maszyny rolnicze, wyroby emaljowane i tkaniny wszelkiego rodzaju. Firma ta należy do pierwszorzędnych i może pośredniczyć w eksporcie towarów polskich do Indji.

*

(p) Firma **grecka** pragnie nabyć ewtl. przyjąć w komis drzewo tarte czerwone, belki ciosane, jodłę białą i sosnę czerwoną.

*

(p) Firma **rumuńska** pragnie przyjąć reprezentację na materjały elektrotechniczne, techniczne i meble.

*

(p) Firma **egipska** pragnie nabywać wszelkiego rodzaju drzewo i materjały drzewne.

*

(p) Firma **francuska,** interesuje się wszelkiego rodzaju drzewem.

*

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

KWESTJA OPŁAT LICENCYJ NA RZECZ FIRMY „TELEFUNKEN".

Zrzeszenie Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Wielkopolsce otrzymało z Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu pismo następującej treści:

W odpowiedzi na pismo Panów z maja rb. w sprawie działalności firmy „Telefunken" na terenie b. zaboru pruskiego Dyrekcja Poczt i Telgerafów podaje do wiadomości, że reskryptem z dnia 23. 6. 28 l. dz. 2431/X Ministerstwo Poczt i Telegrafów wyraziło życzenie, aby Przedsiębiorstwa Radjotechniczne wstrzymały wszelkie dalsze pertraktacje z firmą „Telefunken", odnoszące się do licencyj patentowych. Natomiast w razie jakichkolwiek pretensyj ze strony przedstawicieli tejże firmy skierowywali ich do Ministerstwa Poczt i Telegrafów, które zajęło się sprawą licencyj bezpośrednio i udzieli każdorazowo wyjaśnień w porozumieniu z Urzędem Patentowym R. P.

O powyższem uprasza się powiadomić swoich członków.

P. o. Prezes:

(—) Kaźmierski.

IV-TY MIĘDZYNARODOWY KONGRES PRASY TECHNICZNEJ I FACHOWEJ.

W dniach od 27 do 31 sierpnia odbędzie się w Genewie IV Międzynarodowy Kongres Prasy Technicznej i Fachowej. Kongres ten organizowany jest przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Prasy Technicznej i Fachowej, przy specjalnem poparciu Stowarzyszenia Szwajcarskiego. Na czele komitetu honorowego Kongresu stoi prezydent Związku Szwajcarskiego Schulthess. Porządek dzienny Kongresu przewiduje trzy zasadnicze grupy zagadnień: 1. prasa techniczna i fachowa a rozwój ekonomiczny, 2. rozpowszechnienie i kolportaż prasy technicznej i fachowej, 3. prasa techniczna i fachowa a Liga Narodów. W czasie trwania Kongresu będzie zorganizowany szereg interesujących wycieczek, jak również otwarta będzie specjalna wystawa.

SENSACYJNY PROCES O 100 000 000 DOLARÓW.

Wielki amerykański koncern stalowy United States Steel Co. Corporation wytoczył wespół z 92-ma afiljowanemi przedsiębiorstwami proces rządowi Stanów Zjednoczonych o wypłatę 111 000 000 dolarów. Skarga trustu opiera się na fakcie, iż trust ten w ostatnich latach nadpłacił podatków i danin łącznej wysokości 101 000 000 dolarów, do czego dochodzi 9 i pół miljona dolarów procentów. Zwrotu tej sumy domaga się obecnie trust.

PRZEDŁUŻENIE UMOWY TERYTORJALNEJ W PRZEMYŚLE ŻELAZNYM POMIĘDZY AUSTRJĄ, CZECHOSŁOWACJĄ I POLSKĄ.

Umowa terytorjalna w sprawie importu oraz eksportu w przemyśle żelaznym przedłużona w jesieni ub. r. do końca b. r., została przedłużona ponownie do 31 grudnia 1929 r. W umowie tej objęta jest produkcja żelazna i stalowa, o ile poszczególne jej dziedziny złączone są w polskim syndykacie (przedsiębiorstwa polskie, jak wiadomo, nie należą do międzynarodowego kartelu stalowego, gdy natomiast przedsiębiorstwa austrjackie i czechosłowackie do tego kartelu należą).

ZAKUPY SOWIECKIE W CZECHOSŁOWACJI.

Według komunikatu ogłoszonego przez Handlową Misję Sowiecką, zakupiono w Czechosłowacji w czerwcu b. r. towaru w sumie $ 626.891.—. Z tego przypada na żelazo, stal i drut $ 439.891.—, na carborundum $ 41.280.—, na urządzenia fabryczne i maszyny $ 137.043.—, a reszta na części zapasowe maszyn rolniczych, ołówki i t. d.

MEDAL SREBRNY na wystawie Wynalazków w Warszawie 1926 r.

6003

Kto

chciałby się przyczynić do doskonałej i praktycznej redakcji

FACHOWEGO KALENDARZA NOTATNIKA i PODRĘCZNIKA na rok 1929

?

Zgłoszenia uprasza się do Administracji

„Rynku Metalowego i Maszynowego"

Kagańce druciane

dostarcza 5483a

R. NERLICH,

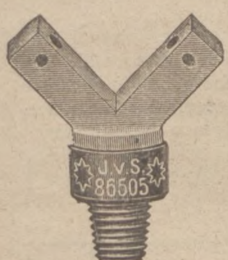
Bielsko, Śląsk.

Calówki, wagi murarskie

i narzędzia precyzyjne

dostarcza ze składu korzystnie 6196

Józef Bonowski, Wągrówiec (Poznań

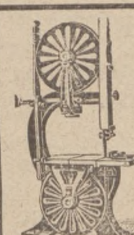
PALNIKI karbidowe

Biuro Techniczno-Handlowe

W. L. Kawałek, Kraków

Gertrudy 5. Tel. 4307

5981b

MASZYNY I NARZĘDZIA

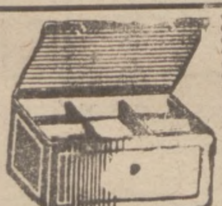
do obróbki drzewa i metali

PARKIECIARKI

Biuro Techniczno-Handlowe 5931

W. L. Kawałek, Kraków

Gertrudy 5. Tel. 4307

F. i R. KALESSE

[illegible]CE, ul. Plebiscytowa 8.

FABRYKA KAS PANCERNYCH

Specjalność: kasy betonowo-pancerne, kasetki tylko dla odsprzedawcy.

Amerykańskie wylęgarnie „Buckeye"

Młynki do mielenia kości. Obrączki dla drobiu celuloidowe i aluminjowe. Wszelkie przybory hodowlane poleca Biuro Rolniczo-Techniczne 5568

inż. St. Nawakowski Sp. z o. o. w Warszawie, ul. Kredytowa 4

Telefon 291-34 Prosimy żądać ofert i katalogów

Czyściwa do maszyn

oddaję franko do wszelkich stacyj w kraju, po cenach konkurencyjnych. — Oferty i wzory na żądanie.

Max Gruenstein, Łódź, ul. Piotrkowska 38.

tel. 31-89. 6205

Brony sprężynowe „Ventzki"!

7 i 9 zębowe odda natychmiast ze składu z rabatem 25%.

F. KUJAWSKI

Fabryka Maszyn, Odlewnia żelaza - Toruń.

6239

Czas największy

nadsyłać reklamy do

Fachowego Kalendarza-Notatnika i Podręcznika na r. 1929

Skrzynka zapytań

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4000. firmy, dostarczającej maszyny do wyrobu palników karbidowych.

Nr. 4040. fabryki krajowej, dostarczającej druty niklowe dla elektrotechniki.

Nr. 4041. firmy, dostarczającej sztance frykcyjne do odbijania łyżek aluminjowych oraz formy do odlewania.

Nr. 4045. firmy, dostarczającej rolki i szyny do szaf rozsuwanych.

Nr. 4053. fabryk krajowych, budujących strugarki ręczne do obróbki metali.

Nr. 4060. firmy, dostarczającej rysunki do wyrabiania zabawek blaszanych.

Nr. 4061. firmy, zakupującej zabawki blaszane.

Nr. 4072. fabryki, wyrabiającej ocynowaną gazę drucianą.

Nr. 4078. firm, dostarczających dzwonki korytarzowe do kręcenia.

Nr. 4080. firmy, która może dostarczyć szeping do heblowania żelaza.

Nr. 4084. firmy, dostarczającej rury ołowiane, twarde do organów pneumatycznych, t. zw. Hartblei-Rohren für Orgeln.

Nr. 4086. fabryki, wyrabiającej kule miedziane na wieże kościelne.

Nr. 4088. fabryki, wyrabiającej płyty żeliwne traserskie, oraz do prostowania blach 2000 $\times$ 3000 mm.

Nr. 4091. fabryki, wyrabiającej kołnierze amerykańskie(amerikanische Flanschen), z gwintem gazowym, tłoczone hydraulicznie z żelaza kowalnego 2, 2½, 3, 4. — Brzeg, otwór i powierzchnia uszczelniająco toczone z nutem i wypustką.

Nr. 4092. firmy, która może dostarczyć koperty z blachy czarnej do zegarów elektrycznych perunowych.

Nr. 4092 a. firmy, która wyrabia, lub dostarcza rewolwerki tokarskie, frezarki do fabrykacji zegarów.

Nr. 4093. firmy, która może dostarczyć blachę poniklowaną do wyrobu pluskiewek.

Nr. 4098. firmy, mającej na składzie części zamienne do samochodów marki „Mathis".

Nr. 4101. fabryki, dostarczającej łańcuchy żelazno kute.

Nr. 4102. firmy, wyrabiającej miechy kowalskie.

Nr. 4104. fabryki, dostarczającej maszyny do czesania wełny.

Nr. 4105. fabryki, dostarczającej maszyny do czesania trawy morskiej.

Nr. 4106. fabryki, dostarczającej maszyny do czesania wełny i przędzenia jednocześnie.

Nr. 4107. fabryki, dostarczającej maszyny do walenia sukna (waleźnie).

Nr. 4108. fabryki, dostarczającej maszyny do mechanicznego obierania owoców i wybierania wnętrzności.

Nr. 4109. fabryki, dostarczającej maszyny do przędzenia lnu.

Nr. 4110. firmy, mogącej dostarczyć całe urządzenie olejarni i prasy hydrauliczne.

Nr. 4111. fabryki, dostarczającej maszyny do rozdrabiania torfu ręcznie kopanego.

Nr. 4113. fabryki, która może dostarczyć dużemi ilościami pręty okrągłe ze szkła kolorowego i białego, grubości 4 do 5 mm.

NOWE WYDAWNICTWA

Ostatnio ukazała się w druku, nakładem Tow. Kartograficzno-Wydawniczego „Gea" w Warszawie, **mapa pocztowo-komunikacyjna Polski** w skali 1 : 800 000 w formie książki (atlasu), zawierającej 25 map formatu 14$\times$22 cm.

Oceniając całą doniosłość i potrzebę tego wydawnictwa, Min. Poczt i Telegr. oraz Min. Komunikacji udzieliło całkowitego poparcia, dostarczając odpowiedniego materjału do opracowania przez najwybitniejsze siły fachowe.

Mapa zawierać będzie: 1) Wszystkie bez wyjątku linje kolejowe, a) dwutorowe, b) jednotorowe, c) wąskotorowe. 2) Linje komunikacji autobusowej. 3) Linje komunikacji lotniczej. 4) Linje komunikacji wodnej. 5) Wszystkie stacje kolejowe. 6) Dystanse pomiędzy stacjami kolei oraz węzłami w kilometrach. 7) Główne drogi komunikacji transportowej. 8) Wszystkie urzędy pocztowe i agencje z podziałem według ich kompetencji. 9) Granice wojewódzkie i powiatowe. 10) Urzędy celne polskie i cudzoziemskie. 11) Wszystkie przystanki rzeczne. 12) Odległości i ilość dni podróży z portów polskich do najważniejszych portów świata. 13) Wszystkie radjostacje. 14) Wszystkie linje i porty lotnicze. 15) Wszystkie linje bezpośrednich połączeń telegraficznych z Warszawą.

Atlas powyższy, ze względu na jego obfitą, wyczerpującą i źródłowo opracowaną treść, winien się znaleźć w każdem przedsiębiorstwie przemysłowo-handlowem i służyć jako podręczny informator w codziennem życiu naszych sfer kupieckich i przemysłowych. Dlatego wszystkim naszym czytelnikom polecamy gorąco nabycie omawianego atlasu, gdyż może on im oddać naprawdę nieocenione usługi. Zamówienia kierować do Tow. Kartograficzno-Wydawniczego „Gea", Warszawa, Zielna 12.

Z ŻYCIA PLACÓWEK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH

FABRYKA ROWERÓW I MASZYN „INVENTIA" S. A. W POZNANIU.

W dniu 23 lipca r. b. odbyło się zwyczajne walne zebranie akcjonarjuszów.

Sprawozdanie z czynności Spółki za rok 1927 przedłożył dyrektor Zarządu inż. Wł. Zdanowicz.

Rok sprawozdawczy był dla Firmy pomyślny. Wyprodukowano rowerów 3 050 sztuk oraz wodomierzy 2 200 sztuk. W porównaniu do roku poprzedniego obroty półfabrykacji wzrosły o 50 proc. Przedłożony bilans wykazuje zysk 5 472,39 zł, odpisy do kapitału amortyzacyjnego w kwocie 10 468,23 zł.

Walne Zebranie przedłożony bilans zatwierdziło i udzieliło pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Bilans brutto na dzień 1 lipca 1928 przerachowany w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 wykazuje: kapitał zakładowy zł 324 000, wartość nieruchomości 309 081,55 złotych, wartość maszyn 222,803,38 złotych.

Po przeprowadzeniu wyborów do Rady Nadzorczej obecny jej skład stanowią: prezes radca Jan Wlekiński, zast. prezesa ks. dziekan Gładysz, dyr. Antoni Kotowicz, inż. Feliks Winnicki i dyr. Teofil Wawrzyńczak.

RADA ZARZĄDZAJĄCA S. A. POLSKI FIAT W WARSZAWIE, UL. SAPIEŻYŃSKA NR. 6,

podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 25 czerwca r. b. zapadło postanowienie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w sprawie zmiany statutu oraz powiększenia kapitału zakładowego Spółki drogą II emisji akcyj, zezwalające:

I. na wydanie dotychczasowym akcjonarjuszom wzamian każdych 4 akcyj dotychczasowych nominalnej wartości zł 25 każda, jednej nowej akcji nominalnej wartości zł 100.

II. na powiększenie kapitału zakładowego Spółki o zł 250 000 czyli do zł 500 000, drogą II emisji złotowej 2,500 sztuk nowych akcyj nominalnej wartości zł 100 każda;

III. na zmianę § 4 statutu.

Wszelkich informacyj w tej kwestji udziela Sekretarjat Dyrekcji Sp. Akc. Polski Fiat w Warszawie przy ulicy Sapieżyńskiej Nr. 6.

DZIAŁ AUTOMOBILOWY

Szybki wzrost ilości samochodów w Polsce

Ruch na rynku samochodów jest bardzo żywy. Kontyngent, wyznaczony na pierwsze półrocze przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, zupełnie wyczerpano. Popyt na samochody osobowe stale wzrasta, pomimo waloryzacji ceł, która przyczyniła się do podwyższenia cen na wozy o 900 do 1500 zł od sztuki, a na podwozia samochodowe o zł 300 do 450. Również i części zapasowe podrożały o 20 do 30 proc. Jest rzeczą znamienną, że w ostatnim czasie zaczęły nabywać wozy osobowe (klasy średniej i taniej) szersze sfery publiczności, co świadczy o tem, że samochód w Polsce przestaje być przedmiotem zbytku. Na rynku polskim dobrze są wprowadzone automobile amerykańskie, jak Chevrolet, Buick, Oldsmobile, Okland, La Salle, Cadillac i Pontiac. Na drugiem miejscu stoją samochody Forda, których konsumcja jednak w Polsce w stosunku do wyrobów innych firm w ostatnim roku dość znacznie się zmniejszyła. Z marek europejskich tańszych największym popytem cieszą się wozy Fiat, Citroen, Renault i Peugeot, Tatra i Unic. W ostatnich czasach pojawiła się na rynku również pewna ilość niemieckich wozów „Opel" oraz z lepszych fabrykatów Adler, Mercedes i N.A.G. Opel i wspomniane wyżej wozy francuskie używane są w pierwszej linji na dorożki samochodowe. W ogólnym wzroście ruchu samochodowego stanowią wozy drogie stosunkowo mały procent. W Polsce wyrabia dotychczas samochody osobowe fabryka K. Rudzki i Sp. (marka „Stetysz"). Wozy te cieszą się dzięki swej dobroci i taniości wielkim popytem. W najbliższych dniach otwiera warsztaty przy ulicy Wolskiej w Warszawie General Motors Co, gdzie składać będzie przeważnie swoje wozy „Chevrolet". Skoda na Okęciu przygotowuje się do fabrykacji swych wozów w Polsce. Ze względu na to, że cło na kompletne wozy jest bardzo wysokie i przywóz jest skontyngentowany, natomiast na same podwozia nie potrzeba pozwolenia i cło jest niewielkie, powstał w Polsce w ostatnich czasach cały szereg nowych fabryk karoseryj.

Zapotrzebowanie na samochody ciężarowe i półciężarowe jest również znaczne. Najwięcej kupowane są „Fordy" i „Chevrolety", „Adlery" na autobusy, oraz Berliety dla cięższych transportów. W Polsce produkuje wozy ciężarowe fabryka „Ursus" w Czechowicach, która wypuściła niedawno pierwszą partję podwozi ciężarowych w ilości 50 sztuk.

Praktyczny wynalazek samochodowy

Od czasu, gdy zbudowano pierwszy samochód, największą plagą automobilistów były ćwieki niszczące opony i zmuszające częstokroć do bardzo niemiłych przymusowych postoi, połączonych ze zmianą opony, pompowaniem itd. Ileż to razy każdemu z nas zdarza się, że trzeba zatrzymywać się w środku drogi, włazić pod samochód i mocować się z oponą, przekłutą gwoździem lub innym ostrym przedmiotem.

Dlatego też od lat przeszło dwudziestu najróżniejsi wynalazcy łamali sobie głowę nad wynalezieniem środka, który wlany do opony, momentalnie zalepiałby dziurę, tamując odpływ powietrza. Niestety, wszystkie próby nie dawały oczekiwanych rezultatów i zawodziły nadzieje. Dopiero przed paru miesiącami pewien inżynier belgijski wynalazł preparat, który rozmieszany z niewielką ilością wody i wlany do węża przy kontakcie z powietrzem momentalnie zalepia niepożądany otwór.

Prawa na ów wynalazek zakupiło wielkie konsorcjum finansowe w Medjolanie za 20 miljonów lirów, i przed paru tygodniami pojawił się na rynkach zachodnio-europejskich pod nazwą „ZA".

We Włoszech, Francji, Belgji, Austrji i Hiszpanji „ZA" wywołało kompletną rewolucję, nie tylko ze względu na taniość, praktyczność i oszczędność, ale również dlatego, iż 10 proc. wypadków, pochodzących od raptownego pęknięcia gumy w czasie szybkiej jazdy zostało najzupełniej wykluczonych. Włoskie ministerstwo wojny po dokładnych badaniach zastosowało preparat „ZA" do wszystkich samochodów armji włoskiej. Również samochód pancerny, który Włochy ofiarowały królowi Afganistanu w czasie jego pobytu w Rzymie, miał pneumatyki zaopatrzone w „ZA" i jeździł po desce nabitej gwoździami bez najmniejszego uszkodzenia.

Podobno owe konsorcjum medjolańskie pertraktuje z firmami polskiemi i jest nadzieja, iż w najbliższym czasie ów pożyteczny wprost wynalazek pojawi się na rynku polskim i nasi automobiliści będą mogli pozbyć się największego utrapienia.

W Gdyni powstaje klub automobilowy

Sport motorowy tak auto- jak i motocyklowy ostatniemi laty przybrał rozmiary imponującego rozwoju. W każdym większym ośrodku życia zawiązują się kluby, których istnienie przy pomocy i poparciu władz rządowych wybitnie dopomaga do poznania kraju przez urządzenie zbiorowych raidów czy wycieczek. Gdynia, jako ośrodek, mający szerokie ramy przyszłego rozwoju, i będący niejako reprezentacyjnym punktem wybrzeża polskiego, organizuje klub auto- i motocyklowy, którego celem w pierwszym rzędzie

jest kultywowanie szlachetnego sportu oraz reprezentacja i udzielanie gościny pokrewnym klubom, licznie i często zwiedzającym Gdynię.

Automobilizm w Szwajcarji

Szwajcarja posiadała w r. 1927 12 078 automobilów ciężarowych, które odgrywają poważną rolę w transporcie wewnętrznym kraju. W tej liczbie mieści się już 558 autobusów komunikacji międzymiastowej. Najwięcej aut ciężarowych posiada Zurych (kanton) — 3 198, drugie zaś miejsce zajmuje kanton Berneński — 1 584 auta. Wszystkich zaś aut, tak ciężarowych, jak i osobowych, posiadała Szwajcarja w r. 1927-ym 85 976. W porównaniu z r. 1926 przyrost liczby automobilów wszelkiego rodzaju wyniósł 22,7 proc., t. j. 15 950 wozów.

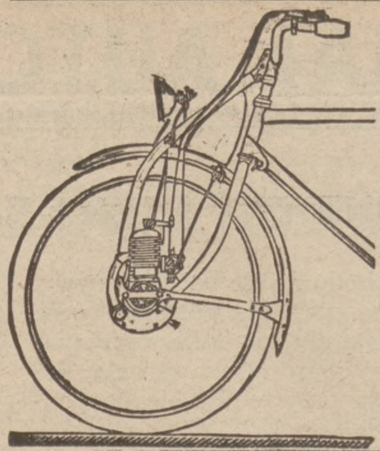
1990000 samochodów w Anglji

Według oficjalnych danych w ciągu roku liczba automobili w Anglji powiększyła się o 153 000 i wynosi obecnie 1 990 000.

WYMOWNYCH I INTELIGENTNYCH
PRZEDSTAWICIELI
w każdem mieście szuka za wysoką prowizją poważna instytucja wydawnicza. Poważny zbyt w każdem przedsiębiorstwie kupieckiem, przemysłowem i rzemieślniczem. Potrzebna kaucja do 100.— zł. Zgłoszenia do Administracji „KUPCA" Poznań, pod nr. 600.

1 samochód
6-cio osobowy, używany, „Apollo" 8|30 PS, w dobrym stanie, gotowy do jazdy, z oświetleniem Boscha, 6 kół i wszystkie narzędzia, tanio, okolicznościowo do sprzedania.
Oferty do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego", pod nr. 6178.

Przy wszelkich korespondencjach z firmami
prosimy zawsze powoływać się na
„RYNEK METALOWY i MASZYNOWY"

Najmniejszy
i najlepszy
motor pomocniczy
w świecie
Otto Mix
Poznań, ul. Kantaka 6a
Telefon 2396 5721

Na żniwa dostarcza nadzwyczaj tanio
wolne od cła
Sisal-powrósła 350 i 450 m. bież. następnie powrósła do prasowanej słomy 500—600 m. bież.
Konopie, linki konopne, powrósła z rapsu, liny druciane transmisyjne do młocarni.
KABELFABRIK
Mech. wytwórnia lin drucianych i konopnych G. m. b. H.
Gdańsk, Langgarten 109 - Tel. 24330.
6127

Motocykle „Freyler"
nowoczesna maszyna.
KAŻDY JĄ ZACHWALA
I JEST ZADOWOLONY.
— Proszę żądać prospektów. —
Generalne przedstawicielstwo na Polskę:
GUSTAW LEUKAUF
CIESZYN 6160 Górna 17.

ROWERY „VICTORIA"
są pierwszorzędne
i posiadają
sławę światową
Dostawca:
PETERSEN & HELBIG
Danzig - Dominikswall 9.
6128

ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA
ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ
ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE.

Szczególne właściwości krótkich fal elektromagnetycznych

Zaletą fal krótkich, tak chętnie zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych używanych tak do odbioru jak i wysyłki, jest w pierwszym rzędzie to, iż przy ich użyciu energja wysyłkowa może być znacznie mniejsza, jak przy użyciu fal długich, a nadto, iż także i anteny mogą być prostsze i niższe. Zjawiska zanikania (fadings) występują również obok przeszkód atmosferycznych, szczególnie przy falach poniżej 450 m. daleko słabiej i są krótsze, jak przy falach dłuższych. Bardzo jednak ważne jest przytem, zwłaszcza przy wzrastającej liczbie stacyj wysyłkowych wszelkiego rodzaju, iż w zasięgu fal krótkich widmo falowe może być daleko silniej przez wysyłkowe stacje obsadzone, aniżeli w zasięgu średnich lub długich fal, ponieważ frekwencja — rozstrzygający czynnik swobody wysyłki — stoi w odwrotnym stosunku do długości fal. W interwale fal od 15 000 m. do 16 000 m. mogłoby np. pracować 5 rozmaitych stacyj wysyłkowych, tak, iż na każde 1000 m. przypadałoby 5 stacyj. W pobliżu natomiast 30 m. fali mogłoby na 1 m. pracować 200 stacyj; to znaczy wystarcza tutaj różnica 0,5 cm. w długości fali od stacji do stacji, by móc uniknąć wzajemnych przeszkód w wysyłce pomiędzy niemi.

Dalszą korzyścią stosowania fal krótkich jest możność użycia do ich wysyłki i odbioru daleko prostszych urządzeń, jak przy falach długich. Z drugiej strony posiadają krótkie fale również i pewne wady. Należy tutaj w pierwszym rzędzie duża różnica w sile odbioru pomiędzy dniem a nocą. Daje się to przy niektórych długościach fal krótkich odczuwać, aż do zciszania się, o ile pewna tylko część zasięgu leży już w obrębie światła dziennego. Są jednak naturalnie fale, przy których te różnice słyszalności pomiędzy dniem a nocą nie dają się tak silnie odczuwać.

Drugą ich wadą jest to, iż wymagają one daleko większej równomierności w swej długości, aniżeli fale długie. O ile przy falach 15 000 m. (frekwencji 20 000) odchylenia ½% w frekwencji w górę dozwalają na czysty odbiór, przy pracy z falą 30 m. (frekwencja 1.10^7) wynosi ta granica 0,001%. Tak wysoką równomierność można naturalnie osiągnąć jedynie z pomocą pewnych środków.

Jakkolwiek warunki zasięgu fal krótkich nie są teoretycznie całkowicie wyjaśnione i potrzebować będą wielu i licznych badań, w celu wypośrodkowania dla najrozmaitszych wypadków jaknajkorzystniejszej długości fal, niemniej już obecnie przewidywać można, iż fale krótkie staną się doskonałem uzupełnieniem fal długich, o ile ich w zupełności nie wyeliminują. W każdym wypadku stwierdzić należy, iż koło przyjaciół fal krótkich nieustannie wzrasta. Prawdziwe znaczenie praktyczne tych fal zdaje się jednak leżeć w użyciu ich do komunikacyj dalekich.

W regularnej telegraficznej, a może i telefonicznej komunikacji na dalekie odległości, są zalety fal krótkich w porównaniu do średnich i długich, zbyt jednak wielkie, by je technika komunikacyjna mogła zaniedbać.

Intensywne doświadczenia z falami krótkiemi, przeprowadzone przez Meissnera w Nauen i Esau'a w Jenie (5 m.) nie dają wprawdzie możności określania najkorzystniejszej długości fal, udowodniły jednak bezsprzecznie, iż fale poniżej 40 m. długości, na duże odległości (np. Nauen-Buenos-Aires 12 000 km., Nauen—Bandoeng na Jawie 11 000 km., Nauen — Osaka, Japonja 9 000 km.), wykazują bardzo dobre audycje przy stosunkowo małej energji od 20—50 k. W., więc mniej jak jedną dziesiątą energji używanej przy komunikacji długofalowej.

Z początku te korzyści osiągano tylko w nocy, później udało się uzyskanie dobrych wyników i w dzień. Przy stosowaniu przytem fal o długości 18 do 26 m. na dalekie odległości nie dawały się — rzecz dziwna — odczuwać tak przykre wpływy atmosferyczne, które komunikację falową na dalekie odległości tak silnie utrudniają.

Każde przedsiębiorstwo radjotechniczne w Wielkopolsce

winno należeć do jednej, silnej i zwartej organizacji zawodowej, jaką stanowi Zrzeszenie Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Wielkopolsce. Tego domaga się przyszłość, byt i rozwój przemysłu radjotechnicznego w Polsce!

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

INŻ. **K. GAERTIG i SP.** T. Z O. P.

Poznań Pocztowa 26

5685

Warsztat instalacyjny RADJO

Roman Gonczerzewicz

BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1. Telefon nr. 11-24

ERKA

Fabryka Aparatów Elektrycznych „ERKA"
Sp. z o. o.
Łódź, ul. Pusta nr. 7
Telefon 13-63.

Zakres fabrykacji:

Wyłączniki i przełączniki drążkowe, wyłączniki pokrętne, bezpieczniki porcelanowe, rozetki rozgałęzieniowe, sworznie bezpiecznikowe, końcówki kablowe.

Cenniki na żądanie. Przedstawiciele poszukiwani.
4381

Odznaczeni we Lwowie 1926 r. MEDALEM ZŁOTYM na Ogólno-Polskiej Wystawie Budowlanej.

Inż. ST. CISZEWSKI i S-ka Sp. z o. p. — 2979 —

FABRYKA ARTYKUŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH BYDGOSZCZ, UL. SOBIESKIEGO 10a
poleca ze składu:

Korki bezpiecz. Ed. — **Patrony** bezpieczn. D-II. — **Wtyczki** porcelanowe — **Paseczki** (Lamelki) topik. — **Bezpieczniki** tabl. i uniw. — **Śruby** stykowe — **Rozczepki** d/rurki, kuhlo. — **Wtyczkowe** gniazda porcelanowe — **Wieszarki** izol. 10 mm 1/4", 3/8". — **Główki** bezpiecznikowe G-II, **Końcówki** kablowe i wiele innych.

Sprzedaż hurtowa ◆ Wyrób własny krajowy ◆ Ceny konkurencyjne

3982

Specjalność: 4828

Linka antenowa, druty do połączeń, gniazdka, śruby, kontakty i t. p.

„Helios" Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99.

Specjalne Reflektory Lustrzane

oryginalne „Kandem" jedyne i niezastąpione dla oświetlenia okien wystawowych **do nabycia**

w „PALATINE WIELKOPOLSKI"

5569

Długa 37. BYDGOSZCZ, Telefon 1343.

Okno oświetlone reflektorem lustrzanym „KANDEM" sprawia wrażenie sceny. Refl. „KANDEM" daje światło złotawe. Takie okno wabi i nęci przechodni. Towar ośw. refl. „KANDEM" wygląda okazale i powabnie.

Nowy udoskonalony prostownik „STELLA"

dla radjoamatorów do ładowania w domu akumulatorów żarzeniowych i anodowych.
Nadzwyczajny wynalazek.
Komplet zł 85.—
Odsprzedawcom rabat. - Żądać prospektów.

Mieczysław Deblessen

Katowice Pawła 7, Kraków Sławkowska 10, Lwów Kołłątaja 7, Bydgoszcz Osada 16

Do nabycia we wszystkich składach elektrotechnicznych i radjowych. — Proszę żądać tylko z marką „STELLA", które są specjalnie udoskonalone. 5621

Szczególnie korzystną zdaje się być komunikacja krótkofalowa, dla szybkiej telegrafji, coraz więcej zyskującej na znaczeniu, ponieważ niezwykle wysoka frekwencja i wyeliminowanie wpływu zaburzeń atmosferycznych umożliwiają niezwykle szybką wymianę znaków. Miarodajne są w tem dane przez prof. Otrumoff'a z Niżnego Nowgorodu, który stwierdza, że stacja wysyłkowa z Nauen była jedyną, która mogła być tamże przejmowaną, szybko piszącym aparatem Wheatstone'a.

Również i dla telegrafji obrazowej bez drutu, jak stwierdzają doświadczenia „Telefunken", które są jeszcze w biegu, zasięg krótkofalowy szczególnieby się nadawał.

Nie należy również niedoceniać doświadczeń Esau'a. Okazują się w nich bardzo charakterystyczne fizjologiczne oddziaływania pola elektrycznego fal krótkich na istoty żyjące. Esau stwierdził, iż myszy, umieszczone pomiędzy płytami kondensatora wysokiej frekwencji, zdychały. Im więcej krótsze są fale, tem więcej zbliżamy się do zasięgu „fal śmiercionośnych". Czy w ten sposób dadzą się wytłómaczyć problemy metafizyczne (sugestja i telepatja), nie da się obecnie przewidzieć.

W każdym wypadku należy mniemać, iż krótkofalowość będzie powołana do odegrania znacznej roli już w niedługim czasie. Z powodu znacznie mniejszych kosztów nakładowych i utrzymania w miejsce stacyj długofalowych budowane będą stacje krótkofalowe, zwłaszcza, o ile te ostatnie pracować trwale będą mogły bez przeszkód tak w dzień jak i w nocy. Z niepomiernem też zaciekawieniem i zrozumiałem napięciem oczekują fachowcy wyników działania otwartej niedawno angielskiej stacji krótkofalowej. Może przy tej okazji uzyska się wiele doświadczeń, tak niezbędnych dla rozwoju komunikacji krótkofalowej, tej zdobyczy dnia jutrzejszego.

inż. *M. P.*

Nowy środek izolacyjny glyptal

Do sporządzania złożonych środków izolacyjnych używa się od dłuższego czasu w elektrotechnice między innemi jako środka wiążącego, sztucznych żywic, które rozpuszczone w alkoholu używane są też i jako izolacyjne lakiery. Jako najistotniejszych właściwości wymaga się: wysokiej trwałości wzgl. wytrzymałości na przebicie, zdolności wiążącej, odporności na ogrzewanie, wilgoć i względem olei. Odkryty w roku 1909 przez Dr. Baekeland'a bakelit w znacznej mierze odpowiadał tym warunkom i zajmuje dotychczas pomiędzy lakierami izolacyjnemi z powodu wytrzymałości cieplnej, poczesne miejsce.

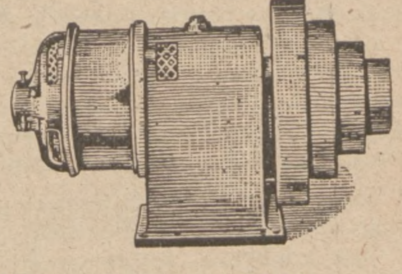
Niedawno wypuszczono jednak sztuczną żywicę, posiadającą w stosunku do dotychczas używanych — znaczne zalety. Nadano temu środkowi izolacyjnemu nazwę „glyptalu". Podczas gdy bakelit uzyskuje się przez działanie formaldehydu na fenol w obecności alkalicznego katalizatora, używa się jako materjałów wyjściowych do sporządzenia glyptalu, gliceryny i bezwodnika ftulowego.

Glyptal posiada, według danych przez Barringera, szczególnie wartościowe własności, jako środek wiążący (lepiszcze) przy sporządzaniu mikanitu. W stosunku do dzisiaj używanego mikanitu, t. zn. szelakiem związanej miki, posiada glyptal-mikanit większą wytrzymałość na przebicie, wytrzymałość cieplną, a przedewszystkiem całkowitą obojętność wobec mineralnych olei.

Podczas gdy szelakowy mikanit w b. wysokich temperaturach ulega zwęgleniu, i tworzy przewodzące pozostałości, glyptal-mikanit ma się nie wiele zmieniać, a pozostałości nie przewodzą. Nadto podnoszona jest jego trwałość na przesuwanie się płytek miki. Wszystko to czyni glyptal- mikanit materjałem izolacyjnym, szczególnie nadającym się do budowy kommutatorów, zwłaszcza, iż pod względem obróbki zachowuje się podobnie, jak mikanit

MOTOR ELEKTR.

z wbudowanym trybem redukcyjnym dla najwyższej sprawności

TRYB „BEMAG"

zastąpi zupełnie kosztowną transmisję

5994

Fabryka Maszyn Górniczych

Katowice — Załęże

Każdemu polecam aparat 5 lampowy mego systemu

Superselektywny

— Odbiór —

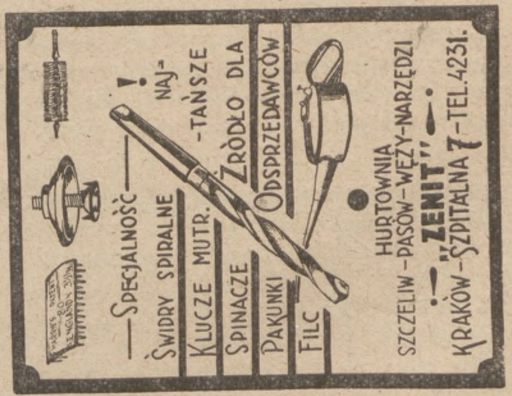
czysty i głośny

Cena detal. 250 zł

JAN PIENTOK PRZEDSIĘBIORSTWO RADJOTECHNICZNE

Poznań-Łazarz, Odskok 2. Tel. 61-40

6012

6164

szelakowy. Glyptal nadaje się nadto do sporządzania elektrycznego mikanitu, w przeciwieństwie bowiem do laków olejowych, spirytusowych i asfaltowych, które z czasem kruszeją i stają się łamliwe (żywiczeją), zachowuje on własności elastyczności niezmiennie przez długie lata.

Radjo w Chinach

Chiny tak niedawno jeszcze wyklinające radjofonję jako „wymysł szatański" wysłały ostatnio do Nowego Yorku na ćwiczenia z zakresu radjotechniki swych pionierów radja, inżynierów Wu-Jok-Wein i Pin-Ling-Szeka, niedawno zaś przystąpiły do praktycznego stosowania fototelegrafji między Pekinem a Mukdenem.

O tych bardzo postępowych wyczynach chińskich opowiada szeroko pionier telewizji, Francuz, Edouard Belin, przybyły niedawno z Chin do Paryża. Okazuje się, że pracami p. Belina, który założył w dzielnicy europejskiej Pekinu kilka stacyj krótkofalowych, obsługujących koncesje cudzoziemskie w Chinach, żywo zainteresował się ówczesny rząd Czang-Tso-Lina.

P. Belin umontował Czangowi stację nadawczo-odbiorczą w Pekinie i w Mukdenie, przyczem zastosował już zdobycze fototelegrafji, która okazała się jedynem praktycznem rozwiązaniem trudności, płynących z charakteru swoistego sylab chińskich.

Radjotelegrafja (ani klucz Morse'a, ani Hughesa) nie zna dźwięków, odpowiadających dźwiękom liter skomplikowanego alfabetu chińskiego. Z początku też stacje chińskie posługiwały się cyframi, które, według ułożonego klucza odpowiadały sylabom, a nawet całym słowom i zdaniom. Taką depeszę, złożoną z samych cyfr, trzeba było z mozołem odcyfrować na stacji odbiorczej. Dopiero dzięki Francuzowi, panu Belin, trudność chińską usunięto i obecnie adresat otrzymuje poprostu fotografję depeszy.

Rozwój radjofonji we Francji

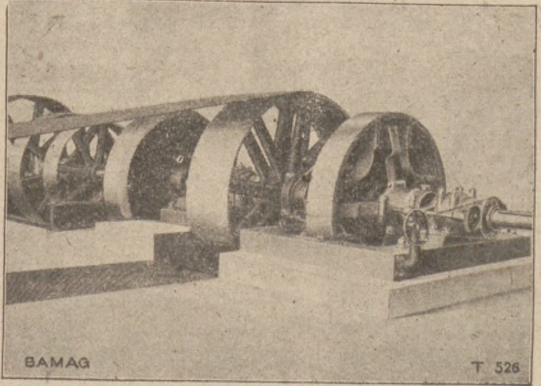
W dobie obecnej, kiedy wszystkie państwa europejskie osiągnęły już świetne rezultaty pracy nad rozwojem radjofonji, również i Francja, która dotąd tę dziedzinę trochę zaniedbała, rusza się z letargu. Świadczą o tem liczne próby, szukające nowych sposobów dróg nadawania, budowa stacyj nadawczych o dużej mocy; i tak stacja nadawcza „Radio-Paris" powiększa w najbliższym czasie swoją emisję z 12 na 20 kilowatów.

Stacja Tour-Eiffel czyni obecnie w porze nocnej próby z falą 1,400, która została wyznaczona przez konferencję waszyngtońską. Rozpoczęte zostały również roboty konstrukcyjne nad przebudową stacji i podniesieniem jej siły z 50 na 100 kw. Cała aparatura nadawcza znajdować się będzie pod wieżą.

Projektowana budowa stacji P. T. T. w Strasburgu została chwilowo wstrzymana. Syndykat francuskich kupców radjowych wystąpił do rządu z memorjałem, iż w interesie francuskiego przemysłu leży, aby stacja nadawcza wybudowana była nie w dużym mieście, jak Strassburg, lecz w Wogezach, aby mogła mieć jaknajszerszy zasięg i aby żadne przeszkody wielkomiejskie nie zakłócały pracy nadawczej. Decyzja czynników rządowych w tej sprawie ma zapaść w najbliższym czasie.

BAMAG

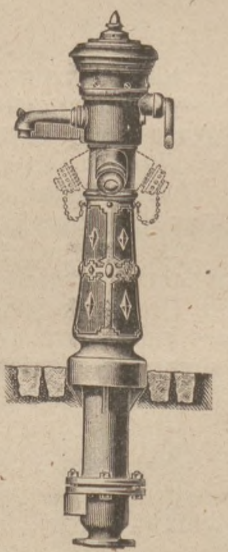
Sprzęgła trące
systemu J. Dohmen-Leblanc

Buduje się bez względu na ilość obrotów, wielkość momentów obrotu i masę rozpędową aż do największych rozmiarów; mogą być także włączane i wyłączane podczas ruchu.

Berlin-Anhaltische Maschinenbau Aktiengesellschaft Dessau
Zweigniederlassung der Bamag-Meguin Aktiengesellschaft
5992b

„SAM" SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN
KATOWICE
Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i bronzu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwytki, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe i specjalne w odlewach każdego rodzaju - - - - -

Bronzy kute w sztabach o wytrzymałościach aż do 100 kg./mm2

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:
WŁAD. JEZIERSKI, Poznań, Słowackiego 38, tel. 69-47

na Kongresówkę : 5212
PAWEŁ JASIŃSKI, Warszawa, Żórawia 9. Tel. 191-71

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Nowości w maszynach rolniczych na IV Międzynarodowych Targach Poznańskich

Tegoroczne, IV Międzynarodowe Targi Poznańskie zaznaczyły się jeszcze liczniejszem, niż dawniej, obesłaniem zagranicznemi maszynami i narzędziami rolniczemi przy uderzająco zmniejszonym udziale wytwórni krajowych. Tak liczne obesłanie naszych Targów przez fabrykantów jest bezsprzecznie pomyślnym objawem, gdyż daje szerokim rzeszom rolników naszych możność poznania nowych udoskonaleń, ulepszeń albo nawet wynalazków w dziedzinie maszyn i narzędzi rolniczych.

O nowościach w maszynach rolniczych na tegorocznych Targach Poznańskich rozpisuje się na łamach „Poradnika Gospodarskiego" bardzo obszernie p. dr. inż. Tadeusz Świerzawski. Ponieważ wywody wspomnianego cenionego autora mogą mieć duże znaczenie i dla naszych Czytelników z branży maszyn rolniczych, przeto pozwalamy sobie niżej przytoczyć to z nich, co się odnosi do nowości w maszynach rolniczych na tegorocznych Targach Poznańskich. Cytowany autor pisze na ten temat, co następuje:

Na pierwszem miejscu należy wymienić czteroskibowy pług talerzowy do pociągu ciągówką motorową, pług, pochodzący z fabryk Intern. Harvester-Comp. w Chicago, a przedstawiony przez pozn. filję „Kooprolnej" z Warszawy. Głębokie na 95 mm. talerze, o średnicy 660 mm., ustawione skośno pod kątem 45° do kierunku postępu, a zaopatrzone odgartywaczami w odpowiedniej wysokości, potrafiły na pokazie kilkudniowym podczas Targów za miastem orać lekką rolę na 7 cali (18 cm.) głęboko, a przeciętnie 0,8 m. szeroko. Przytem nie gładziła się ziemia, odkładana po luźno obracających się na swych osiach talerzach, chociaż wypukłość talerzy podobnie wygładza ścianę polową, jak krój i bok płozu posuwistego pługa strugowego. Porozrzucany po polu nawóz stajenny, dostatecznie przegniły, był przytem należycie przekładany, o ile powierzchownie dawało się zauważyć. Interesującem będzie ustalić wtedy, kiedy posiadać będziemy siłomierz do mierzenia siły pociągowej za ciągówkami motorowemi, aby wykazać, jaka zachodzi różnica w oporach pługów talerzowych, a strugowych posuwistych.

Również pokazała „Kooprolna" nowy system wysiewny przy siewniku do nawozów sztucznych „Deering" (z wytwórni I. H. C.), wzbudzający przekonanie, że działa poprawnie i równomiernie tak przy małych dawkach nawozu, jak i przy wysiewaniu wielkich ilości wapna. Przytem budowa jest prostszą i tańszą od systemów Voss'a lub Westfalji, z łatwością rozbierania i dokładnego oczyszczania.

Na tem samem stoisku oglądać można było drugi raz amerykańską obrotową bronę kolczastą „Rotary Hoe", godną jednak wzmianki jako świetne narzędzie do kruszenia wierzchniej warstwy ziemi, nawet bardzo spieczonej, przy rosnących już młodych pędach roślin, ponieważ długie kolce na mijających się tarczach, osadzonych na dwóch równoległych osiach, nie wyrywają zupełnie roślin, a przebijając krustę wspomagają albo wprost umożliwiają dostateczne przewietrzanie.

Z pługów maszynowych były dwa kompletne garnitury pługów parowych z fabryki Kemna we Wrocławiu, wystawione na stoisku „Landwirtschaftl.-Zentral-Genossenschaft" w Poznaniu. Interesujące było tam jedno z narzędzi do ciągnienia liną pomiędzy lokomotywami pługów parowych jako brona talerzowa z samoczynnem urządzeniem do podnoszenia i siewnikiem do równoczesnego wysiewania nasienia traw. Firma Nitsche i S-ka w Poznaniu wystawiła R. Wolf'a 24-zębowy kultywator nawrotny do pługa parowego oraz pług przeciwważny z odkładnicami przerwanemi Klausing'a.

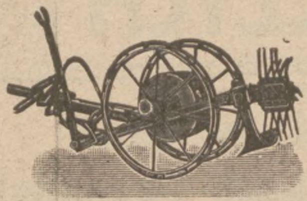
Pługi motorowe w kilkunastu sztukach wystąpiły na różnych stoiskach kilku firm. Jako nowość u nas pokazała się kołowa ciągówka, normalna z 2 kołami popędowemi i 2 kierowniczemi, Benz Sendling (Berlin), z 35-konnym motorem bezsprężarkowym Diesel'a na napęd olejem gazowym (ropą), znacznie tańszym, niż nafta. Ciągówki te buduje obecnie fabryka Komnick w Elbing, także słabsze, 24-konne, które najprawdopodobniej mniej wykazują poślizgu na roli, niż tamte silniejsze.

Drugiego reprezentanta tańszego napędu olejem gazowym, ale motorem dwutaktowym wybuchowym (zapom. głowicy rozżarzonej), znanego już u nas „Gross-Bulldog'a" Lanz'a, pokazała firma Nitsche i S-ka z Poznania we wszystkich odmianach, t. j. jako ciągówkę po roli z ostrogami na kołach popędowych, jako transportowca na innych kołach, opatrzonych obręczami z twardej gumy i z usprężynioną przednią osią, oraz jako ciągówkę rolniczą na grząskie grunta z 2 czołgami łańcuchowemi (t.

Już czas największy nadsyłać ogłoszenia do trzech obszernych, okazałych wydań targowych „Rynku Metalowego i Maszynowego" na tegoroczne Targi Wschodnie, które odbędą się w czasie od 2-go do 12-go września 1928 r.

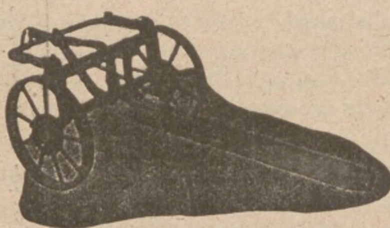
W wydaniach targowych obowiązują te same ceny, jakie obliczamy w zwykłych wydaniach, naturalnie bez rabatu. Kto nadeśle gotowkę za trzy wydania zaraz przy zleceniu, otrzyma 10% skonta kasowego.

Wyrabiamy masowo jako specjalność:

kopaczki „Gwiazda B”

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

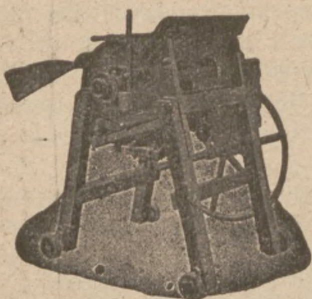

przodki „Naprzód”

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideał”

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert

BRACIA MALAK

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wkp.)

Telegr.: Bramafa. Telefon nr. 30.

5250

Młocarnie szerokomłotne VISTULA
Młocarnie z przymykami
Młocarnie z wałami do gładkiej słomy
Walce, kieraty
Siekacze do buraków
Sortowniki ziemniaków
Maszyny do czyszczenia zboża
Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach
Sieczkarnie tarczowe
Koła transmisyjne
Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującemi wentylami
Szufle ziemne do transportowania ziemi

5803 t

wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn T. z o. p.

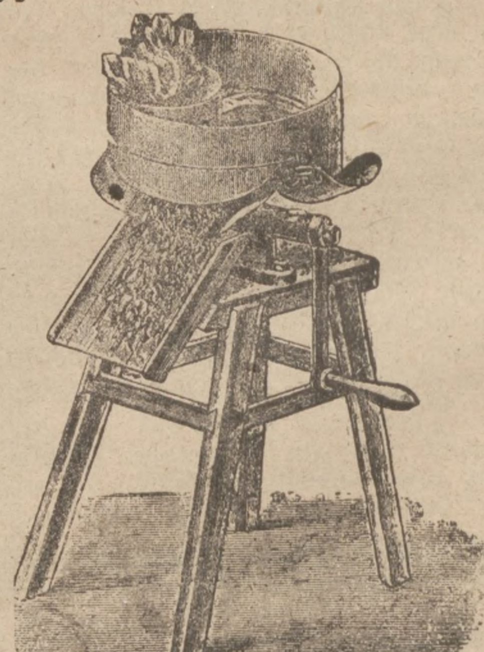
TCZEW (Pomorze)

4097

SZATKOWNICE DO KAPUSTY

„Polonja“

poleca najkorzystniej

poleca najkorzystniej

6245

St. Jakubowski

Fabryka maszyn

Poznań, ul. Polna 8. : : Telefon nr. 5739

zw. „Anbau Raupe“) zamiast kół popędowych z pozostawieniem zwykłych kół kierowniczych. Nazywają takie zestawienie półczołgami, takiemi jednak — mojem zdaniem — powinny być wszystkie rolnicze ciągówki z popędem czołgowym w celu dokładniejszego utrzymywania pojazdu w kierunku postępu.

(Dokończenie nastąpi).

Siła mechaniczna w rolnictwie

Okres żniw, zwózki i omłotu zboża oraz orki pod zasiewy ozime — to czas najtrudniejszy dla naszych gospodarstw, posiłkujących się przeważnie żywą siłą pociągową. Nawet nadkompletny inwentarz żywy nie może wystarczyć dla równoczesnego wykonania tylu prac. Trudności te rozwiązuje w sposób najracjonalniejszy zastosowanie siły motorowej, ogromnie rozpowszechnione w krajach o wyższym poziomie gospodarczym.

Lekki i tani silnik spalinowy pozwala na omłot zboża bądź na polu, bądź też w stodole, gdzie zastępuje kierat konny także przy sieczkarni i t. d. Niski koszt eksploatacji, łatwość obsługi i brak wydatków na utrzymanie w czasie bezczynności dają silnikowi bezwzględną wyższość nad siłą żywą w postaci koni.

Ostatnio ukazały się na rynku nowe silniki fabryki „Perkun“ o mocy 3½ K. M. i 10 K. M., specjalnie przystosowane do potrzeb rolnictwa. Nowe motory rolnicze zyskały od razu powodzenie wśród większej i mniejszej własności i spotkały się z wielkiem zainteresowaniem ze strony licznych organizacyj rolniczych.

Fabryka Maszyn Lubelskiego Syndykatu Rolniczego w Zamościu

Kierownictwo Lubelskiego Syndykatu Rolniczego dało nowy dowód ruchliwości, żywotności i dbałości o potrzeby swej wiejskiej klienteli, uruchamiając w Zamościu własną fabrykę maszyn rolniczych.

Fabryka ta mieści się w zabudowaniach dawnej fabryki maszyn i narzędzi rolniczych, zlikwidowanej Spółki Akcyjnej „Ziemianin“ i urządzona jest według najnowszych wymagań techniki.

Wyrabia ona narazie sieczkarnie i kieraty, pozatem zaś prowadzi obszerny dział reparacji wszelkich maszyn, mających zastosowanie w rolnictwie oraz poczęści także i maszyn przemysłowych.

Na zaznaczenie zasługuje, że fabryka ta posiada własną odlewnię, gdzie odlewać może części zapasowe maszyn żniwnych i innych i w ten sposób zaspakajać żywotną potrzebę miejscowego rolnictwa, które dotkliwie odczuwało brak tego rodzaju urządzeń dla celów reparacyjnych, gdyż odlewnie wielkich fabryk służą przeważnie celom własnej produkcji, a mniejsze warsztaty ich nie posiadają.

W ten sposób Lubelski Syndykat Rolniczy wszedł na drogę produkcji przemysłowej, niewątpliwie też i w tej dziedzinie będzie pracował owocnie ku wygodzie klienteli i pomyślności instytucji.

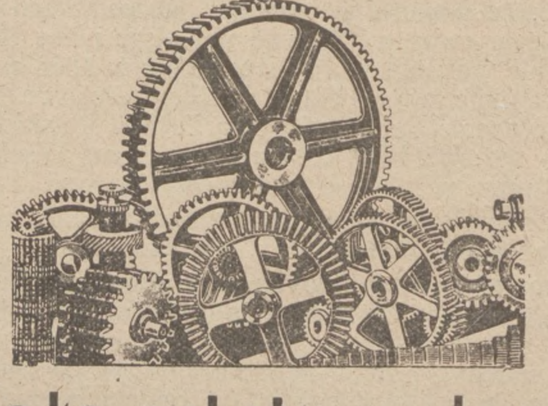
Beczki żelazne

malowane i ocynkowane od 100—620 ltr. zawsze na składzie.

Górnośląskie Tow. Przemysłowe
S-ka z o. o.
dawniej
Towarzystwo dla Przemysłu Rolnego
Warszawa, ul. Sewerynów 3,
skrót tel Getepe
tel. 221-44, 247-54, 247-66. 6204

„IDEAŁ“
nóż do krajania słomy na ściółkę
tani — praktyczny — trwały
Jedyni producenci 3641
Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn
Poznań, Piotra Wawrzyniaka 28-30 Tel. 69-50 — 61-17

Koła zębate czołowe

różnych typów i wielkości wykonujemy szybko i dokładnie na specjalnych automatycznych gryzarkach najnowszej konstrukcji według nadesłanych nam modeli lub szkiców.

S. Samulski i Sp. Fabryka Maszyn
Pleszew (Wlkp.) 6163

Nasz przemysł ceramiczny w świetle badań Komisji Ankietowej

I.

Leży przed nami t. II Sprawozdania Komisji Ankietowej pod tytułem „Cegła“.

Należy z uznaniem powitać to poważne studjum, jako rezultat długich i gruntownych badań nad przemysłem ceramicznym w Polsce, i to tembardziej, że temat opracowany jest wszechstronnie i z pełną objektywnością. Ostatnie jest tem cenniejsze, ponieważ daje dokładny a należyty obraz stosunków, panujących w przemyśle ceramicznym, oraz rozsiewa legendy o niezmiernych zyskach i wyzysku ze strony przemysłowców ceramicznych.

Cyfry statystyczne oraz końcowe wnioski Komisji Ankietowej dobitnie malują obraz technicznego zaniedbania zakładów naszych, niezmiernie ciężkich walk o byt w latach powojennych, nieracjonalnego rozmieszczenia terytorjalnego zakładów w Polsce, oraz, co najważniejsze dla nas, przemysłowców ceramicznych, mówię o pasku oraz nieuczciwem pośrednictwie, które dotąd panowały na naszych rynkach ceramicznych — osobliwie w Kongresówce.

To też odsyłamy tych wszystkich, którzy tak narzekają na niezdrowe stosunki w przemśle naszym, specjalnie p. p. budowniczych i przedstawicieli Min. R. P. do tej książki (stron 54), by zechcieli zadać sobie ten trud i uważnie przestudjowali ją, a nie wątpimy, że wiele spornych kwestyj zostanie należycie wyjaśnionych z wielką korzyścią dla obu stron.

Niżej pozwolimy sobie podać krótkie streszczenie tej pracy z kilkoma naszemi uwagami.

Na wstępie znajdujemy zarys historyczny rozwoju przemysłu ceramicznego, z którego dowiadujemy się, że dopiero w ostatnich dziesiątkach lat XIX stulecia zaczęto budować w Polsce piece Hofmanowskie, gdy np. w Niemczech już w 1858 roku wszechwładnie zapanowały te piece. Ciekawe jest też stwierdzenie, że przed wojną Zachód Polski budował w 98 proc. budynki murowanee, zaś Wschód tylko 13 proc. w miastach, a 0,6 proc. na wsi.

Tak samo spożycie cegły na 1 mieszkańca wynosiło na Zachodzie 170 sztuk, na Wschodzie — 10.

O powojennym przemyśle ceramicznym traktuje II część pracy i konstatuje, że o ile Zachód Polski posiada zmodernizowane zakłady, które wskutek działań wojennych mało ucierpiały, o tyle Wschód, osobliwie Kresy i Małopolska Wschodnia, posiadają jedynie nieliczne i to prymitywne cegielnie, z których większa część została zniszczona podczas wojny. Tablica III podaje ilość cegielń w poszczególnych województwach; widzimy stąd, że

3 województwa b. zab. prusk. posiadają 288 cegielń, zaś 4 województwa Wschodnie posiadają tylko 36 cegielń mniejszych — i to tylko w większych miastach (Brześć, Grodno, Równo, Łuck), natomiast szersza prowincja zupełnie pozbawiona jest cegielń. Cyfry te są aż nadto wymowne.

Produkcja cegielń (idealna) wynosić może 2.400 milj. sztuk cegły i 300 milj. dachówki, w 1927 r. wynosiła jednak razem zaledwie 900 milj., zaś w 1928 r. wyniesie przypuszczalnie 1.500 milj., czem rynek ceramiczny zostanie całkowicie nasycony. Jest to jednak tylko 75 proc. produkcji przedwojennej.

Ilość zatrudnionych robotników w przemyśle ceramicznym określa autor w przybliżeniu na 30.000.

Dalej praca omawiana określa moc silników w n. zakładach mechanicznych na 28.000 K. M. (w Niemczech n. p. około 400.000 K. M.), mówi o obrocie i kapitale inwestycyjnym cegielń (około 250 milj. zł.) oraz o strukturze prawnej zakładów. Przytem z ubolewaniem stwierdza się, że znaczna większość zakładów, będących własnością komun i rządu, jest wydzierżawiona, a co za tem idzie — technicznie zaniedbana. Nie czyni się w nich żadnych inwestycyj, jak również nie przeprowadza się modernizacji. Jest to zupełnie słuszne, jednak widocznie smutne doświadczenia lat powojennych skierowały komuny i rząd na tę drogę wobec bankructwa etatystycznej gospodarki we własnym zakresie.

Potem na str. 34 sprawozdanie traktuje o różnych **pośrednikach** i wytwarzanym pasku przy sprzedaży cegły. Ciekowy jest następujący ustęp, który cytujemy dosłownie:

„Również przez okres, w ciągu którego przemysł ceglarski województw zachodnich nie obeznał się jeszcze z rynkiem Kongresówki, pośrednictwo odgrywało tam tę samą rolę, **podnosząc niejednokrotnie cenę o 50, a nawet i 100 proc.**“

Organizację produkcji, łącznie z racjonalizacją przemysłu ceramicznego, poddano opisowi i analizie w III części pracy. Przytem autor stwierdza:

a) często marny gatunek cegły wskutek niedostatecznego przemieszania gliny, domieszek nieproszkowanego marglu i wierzchniej ziemi;

b) że **mechaniczny wyrób cegły,** poza b. dz. pruską, spotyka się w Polsce **tylko w 30 proc.,** przyczem w większości mech. cegielń w parze idzie i ręczny wyrób, co uważać należy

c) za następstwo specjalnego zamiłowania do recznej cegły w Kongresówce — oraz

d) **że tylko 1 proc. wszystkich cegielń posiada sztuczne suszarnie,** 29 proc. sztuczne i naturalne, **a 70 proc. naturalne.**

Stąd widoczne, w jak dużym stopniu przemysł nasz uzależniony jest od atmosfery, a nie mogąc przygotować należytego zapasu suchej surówki, ogranicza swą produkcję przeważnie od 6—7 mies. rocznie i nie wykorzystuje swą zdolność wytwórczą zaledwie w 35—40 proc.

O **administracji** autor jest ujemnego zdania, stwierdzając brak sił fachowych, przyczem całe kierownictwo leży przeważnie w rękach majstrów, nie mających żadnego fachowego, przeważnie zaś słabe „praktyczne“ przygotowanie.

Otwarcie przyznać musimy, że dużo prawdy leży w tem niemiłem dla nas skonstatowaniu, znamy bowiem szereg takich „powojennych“ ceglarzy, którzy nigdy żadnej nawet broszury fachowej do ręki nie wezmą, pozostawiając całą, często fuszerską, gospodarskę w cegielni, w ręku quasi-majstrów i pozostając na ich łasce i niełasce.

Z ubolewaniem konstatuje też autor zupełne prawie **zaniedbanie** w dziedzinie **zawodowego średniego szkolnictwa ceglarskiego.**

O warunkach **pracy i płacy** autor powiada, że „praca odbywa się z reguły w akordzie“ (często dosyć wysokim — przyp. aut.) i to do 10 godz. dziennie, w ręcznych zaś cegielniach znacznie dłużej — wobec akordu od sztuki. (Dok. nast.)

Inż. Alfred Dziedziul,
prezes Zw. Cegielń w obw. dolnej Wisły.

O zastosowaniu korkowca w celach budowlanych

Wynalezienie i zastosowanie korkowca datuje się około 1880 roku. Oczywiście nie miał on wówczas tak wielkiego zastosowania jak dzisiaj. Używano go przeważnie jako materjału do wypełniania dziur i otworów w drzewie oraz jako środka izolacyjnego. Korkowiec łączy w sobie wielostronne właściwości i zalety innych materjałów, zwłaszcza zaś drzewa; można go zatem piłować, strugać i przybijać gwoździami. Z roku na rok ulepszany korkowiec znajduje dziś szerokie zastosowanie w każdem cywilizowanem państwie we wszystkich dziedzinach przemysłu budowlanego.

Chcąc uzyskać korkowiec odporny na działanie wody, użyto do jego fabrykacji specjalnego materjału odpornego na działanie wilgoci, tak, że otrzymany produkt wcale nie przepuszcza wody, a gnicie wogóle niema do niego dostępu.

Korkowiec ukazuje się w handlu w trzech różnych rodzajach stosownie do celów jakim ma służyć, a mianow. zwykły korkowiec jako ochrona przed zbytniem ciepłem, korkowiec impregnowany jako środek zabezpieczający przed zimnem i korkowiec prasowany służący do zmniejszania wstrząśnień i tłumiący szmery i odgłosy.

Najczęściej fabrykuje go się w formie płyt, wielkości 100×25 cm. i grubości 3, 4, 5 i 6 cm. Służy przedewszystkiem jako materjał, zabezpieczający przed zmianami temp., przed gorączką — latem lub mrozem — zimą, pokrywa nim się ściany, sufity i dachy. Sposób pokrywania jest prosty i może go przeprowadzić każdy fachowiec robotnik (murarz lub gipsiarz). Do murów wprawia się korkowcowe płyty zaprawą wapienną, do drzewa natomiast przygważdża się podobnie jak deski. Powierzchnię jego można tynkować każdym gatunkiem dobrze czepiącej się zaprawy wapiennej. Stosowanie izolacji korkowej w budynkach mieszkalnych trzeba nazwać jako bardzo pożyteczne, pomimo, że potrzeba do tego większego nakładu pieniężnego. Osiąga się przedewszystkiem oszczędność miejsca i materjałów budowlanych na skutek wielkiej wytrzymałości nawet niegrubej ściany omawianego materjału, pozatem stałą oszczędność węgla. Dodać trzeba, że ściany korkowe nigdy prawie nie pękają oraz znakomicie tłumią wszelkie dźwięki i szmery.

Korkowiec nadaje się szczególnie do budowy zdrowych i ciepłych mieszkań na poddaszach, nietylko ze względu na wyżej wymienione własności ochrony przed zmianami temperatury, lecz dlatego, że jest bardzo lekki oraz — na co szczególną trzeba zwrócić uwagę — jest trudno palny.

Szerokie pole zastosowania ma korkowiec w przemyśle: w tkalniach, przędzalniach, farbiarniach, wykończalniach, fabrykach maszyn i narzędzi metalowych i t. d. Pozatem wielkie sale zgromadzeniowe jak gimnastyczne, rozrywkowe, pływalnie, kościoły i t. p., czy to zaopatrzone w lekkie dachy wiatowe, czy sklepienie Rabitza, nie mogą się obyć bez korkowca jako materjału izolacyjnego.

Urządzenia takie jak ubikacje do wytwarzania ciepła, świeżego powietrza, kanały odprowadzające ciepłe powietrze, wymagają materjału lekkiego nieprzepuszczającego zarówno ciepła jak i zimna.

Tłumiące działanie korkowca tkwi w jego elastycznej a mimoto mocnej i przedewszystkiem szczelnej budowie. Wyniki w tym kierunku potwierdziły wy-

Wszelkie materjały budowlane
jak:
cement, wapno budowlane i hydrauliczne, cegłę, gips, żłoby glazurowane
gwoździe, smołę, lepnik, łupek naturalny, papę dachową, dachówkę azbestowo-cementową **„Eternit“**
specjalną papę asfaltową „Koriolit“
„Kastor“ płyn izolacyjny przeciw wilgoci i przeciekaniu wody
oraz wszelkie inne artykuły w zakres budownictwa wchodzące
dostarcza:
„MATERJAŁ BUDOWLANY“ TOW. AKC. W POZNANIU
UL. SEW. MIELŻYŃSKIEGO 23 (dom Strzechy Budowniczych)
TEL. 29-76 i 38-74
ODDZIAŁ w BYDGOSZCZY ul. Florjana 8, tel 20-18 | **ODDZIAŁ W TORUNIU** ul. Żeglarska 27, tel. 643
BIURO SPRZEDAŻY W GRUDZIĄDZU ul. Ogrodowa 23, tel. 950
5997

soką wartość korkowca tłumienia dźwięków, zwłaszcza w szkołach, lazaretach i t. p. zakładach.

Odporność materj. korkowcowego n adziałanie ognia została niejednokrotnie potwierdzona. W licznych pożarach wykazało się, że korkowiec był zawsze przeszkodą do dalszego rozprzestrzeniania się ognia. Ochrona przed ogniem polega na tem, że przy zetknięciu się z ogniem pokrywa się korek gąbkowatą twardą skorupą i w ten sposób uniemożliwia dalsze spalanie. Otynkowany korkowiec może być przez kilka godzin wystawiany na działanie ognia i najwyżej z wierzchu troszkę się zwęgla. Dla tych własności zawdzięcza swe zastosowanie nietylko przy budowie mieszkań na poddaszu lecz także do pokrywania dachów bagaży, lagrów i składów.

Korkowiec nadaje się jeszcze szczególnie do izolacji różnych aparatów, zawierających ciepło, płyny, parę i gaz.

Wraz z powstaniem przemysłu lodowego znalazł korkowiec wydatne zastosowanie jako środek do ochrony rur przeprowadzających zimne powietrze i wodę. Przedewszystkiem nadaje się do tych celów korkowiec impregnowany.

Impregnowany materjał wyrabia się przeważnie w wielkości 100×50 cm., w grubości 6, 8, 10, 12 i 14 cm. i służy również do wykładania ścian, sufitów i podłóg w lodowniach, piwnicach składowych, rzeźniach, browarach, handlach dziczyzną, mlekiem i owocami, w ciężkich wozach transportowych, na okrętach, v fabrykach czekolady i t. p.

Do łączenia używa się zazwyczaj zaprawy cementowej, w poszczególnych wypadkach także specjalnego materjału korkowego.

Pozostaje jeszcze korkowiec prasowany. Ten składa się z śrutu ekspanzytowego, do którego dodaje się materjał nierozpuszczalny w wodzie. Fabrykuje go się przeważnie w wielkości 100×50 cm. i 10 cm. grubości. Prasowany korkowiec jest ciągliwy i elastyczny. Używa go się jako środek tłumiący pod fundamenty maszyn lub w wysokich budowlach w miejscu stawiania szyn, belek i podpór, również i w miejscach sprzyjających lub nawet wywołujących drgania, wibracje i t. d.

El. R.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

Poznań, 1. 8. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materjałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „iłówki" za tysiąc sztuk 70,00 zł, loco cegielnia; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150,— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3,80 dla odsprzedawców, a 4,00, dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki za 100 kg. 7.25 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3,40 zł, za worek papierowy 0,55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 22.00 zł; za beczkę 200 kg. 24.00 zł; za worek 50 kg. 6.75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2,60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12,00 zł; papę dachową m. kw. nr. 80 — 1,10 zł; nr. 100 — 0,90 zł; nr. 125 — 0,75 zł; nr 150 — 0,65, nr. 200 — 0,50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3,00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. zwyżki; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 35,00 zł; lepnik za 100 kg. brutto za netto 34,— zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4,50 zł; z drutem żarzonym 4,20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio zniżone.

Lublin, 1. 8. Na rynku materjałów budowlano-drzewnych pomimo sezonu ożywienie słabe, notowano w zł.: deski sosnowe — stolarskie I gat. 150, — II gat. 120, ciesielskie obrzynane od ¾ cal. 80, 1-no cal. 90, 1½ cal. 110, kantówka ciosana od 80—90, obrzynana w dowolnych wymiarach 100—110, drzewo okrągłe sosnowe od 20 cm. — 25 cm. 50, wzwyż od 25 cm. 60, drzewo okrągłe dębowe 20—25 cm. I i II gat. 70—80, wzwyż 35 cm. 90—100, deski i bale dębowe I i II gat. 140 do 160. Zapotrzebowanie małe z powodu ciasnoty gotówkowej. Podaż drzewa budowlanego okrągłego duża. Tendencja bardzo słaba.

METALE I WYROBY METALOWE.

Katowice, 1. 8. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.) oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł. loco stacja wysyłająca.

Warszawa, 1. 8. Dom Handlowy A. Gepner w Warszawie, Grzybowska 27, notuje nast. ceny orjentacyjne za 1 kg. w zł.: cyna Banka, w blokach 12, ołów hutniczy 1.15, cynk hutniczy 1.35, antymon 2.40, aluminium 5, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, blacha mosiężna 3.60—4.50, blacha miedziana 4.40.

Warszawa, 1. 8. Firma Ch. Grün i Synowie w Warszawie, Nalewki Nr. 11, notuje za 1 kg. następujące ceny zasadnicze w złotych: blacha miedziana 4.40, blacha mosiężna 3.70, blacha aluminjowa 6.75; pręty mosiężne 3.60, pręty miedziane 4.70; ceny orjentacyjne: cyna Banka lub Straits 11.75, antymon 2.35, ołów hutniczy 1.15.

Berlin, 31. 7. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 139¾. Oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcowanych i ciągnionych 190, dtto w sztabach walcowanych i ciągnionych 194. Nikiel czysty 98—99 proc. 350, Antymon regulus 85—90.

Berlin, 31. 7. Na rynku reńsko-westfalskim starego żelaza panuje zastój, zapasy wzrastają, ponieważ hurtownicy w większej części wykonali już całkowicie zamówienia na III kwartał r. b. Przedsiębiorstwa żelazne starają się o wyszukanie nowych rynków zbytu. Dotychczas oddać można tylko gatunki najlepsze, na resztę zaś nabywców brak. Odpadki żelaza lanego są prawie nie do ulokowania, odpadki z pieców wysokich oddawano po 48.50 franko. Przemysłowcy przewidują dalszy spadek cen. Przy ilościach poniżej 500 ton, przy zapłacie dochodzącej do 1 miesiąca, uzyskiwano następujące ceny: śrut stalowy 57, ziarnisty 54, odpadki z pieców martenowskich 50.50, odpadki blachy starej 51, szmelc żelazny 40, za tonę franko wagon stacja odbiorcza Reńsko-westfalska.

ZŁOTY W DNIU 31 LIPCA 1928 R.

Gdańsk przekaz 57.62—57.77, — gotówka 57.63—57.77, Berlin przekaz na Warszawę 46.85—47.05, — przekaz na Katowice 46.825—47.025, — przekaz na Poznań 46.825—47.025, gotówka grube 46.65—47.05, — drobne 46.55—46.95, Londyn przekaz 43.31, Nowy Jork przekaz 11.25, Ryga przekaz 58.65, Budapeszt gotówka 64.15—64.45, Praga przekaz 377.50, Medjolan przekaz 214.75.

6199

Cegielniany

mieszak na glinę, poziomy używany sprzeda okazyjnie
„Technorex", Katowice, ul. Mickiewicza nr. 4.

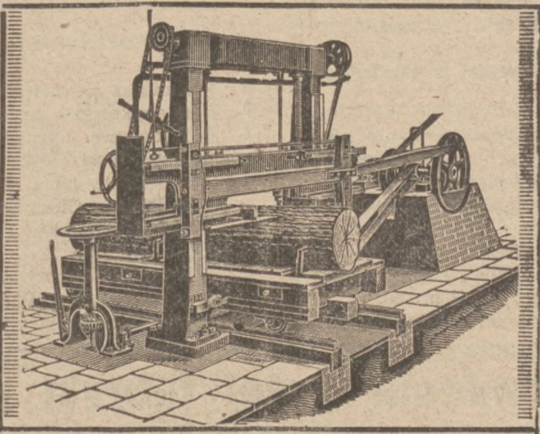
Szyny mos. do schodów

(Treppenleisten) oferuje bardzo korzystnie w każdej ilości i do natychmiastowej dostawy.

WACŁAW MILLNER, BYDGOSZCZ,
FABRYKA WYROBÓW METALOWO-MASOWYCH,
ul. Gdańska 102. — Tel. 789. 6167

„UNIA" ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN
ODDZ. C. BLUMWE i SYN Tow. Akc.
BYDGOSZCZ.

TRAKI
PIONOWE, POZIOME
PRZEWOŹNE.

WSZELKIE MASZYNY
DO OBRÓBKI
DRZEWA.

PROSPEKTY i KOSZTORYSY BEZPŁATNIE.

PRZEDSTAWICIELSTWA:
WARSZAWA, LWÓW, POZNAŃ, KRAKÓW, WILNO, ŁÓDŹ, W. M. GDAŃSK, BERLIN.

NA ŻĄDANIE WIZYTY INŻYNIERÓW.

4472

Inż. Józef Ziemba i S-ka
w CHRZANOWIE - Małopolska
Fabryka Maszyn i Form
do wyrobów cementowo - betonowych.

Poleca maszyny do dachówek, podkładki sztancowane, formy do rur betonowych, krawężników, schodów i t. d. 5909

Mathias Paulus
KATOWICE, ul. Słowackiego 13
Specjalna budowa pieców gazowych
ceramicznych, wapiennych i hutniczych.

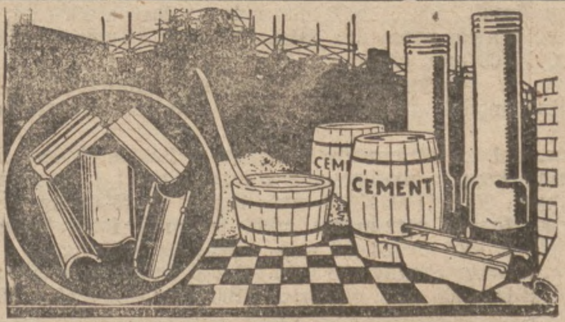
Szybka i tania budowa, duża oszczędność w opale i nader ekonomiczna i łatwa obsługa. Zupełna gwarancja solidnego wykonania. Poprawa pieców wadliwie postawionych. 5728

Gen. Przedst: Inż. W. Bańkowski
WARSZAWA, ul. Matejki 10, tel. 402-80
Żądajcie broszury o zaletach wypału gazowego.

Wysokowartościowe, dobropalone
wapno budowlane
w kawałach jak też **wapno miałkowe i nawozowe** dostarcza natychmiast koleją oraz koleją wąskotorową, loco wapiennik
Nakło Śląskie

The Henckel von Donnersmarck-Beuthen
Estates Limited
w Tarnowskich Górach, Górny-Śląsk.

6250

4047

Materjały budowlane wszelk. rodzaju poleca:
GUSTAW GLAETZNER
Centrala Materjałów Budowlanych i Dachówek
Tel. 6580 POZNAŃ 3, Mickiewicza 36 zał. 1907 r.
adr. telegraf.. „Dachglaetzner"-Poznań

PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE

SPRZEDAŻ DREWNA.

Dnia 21 sierpnia 1928 roku, o godzinie 12-ej w południe odbędzie się w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach, ul. Florjańska nr. 10 przetarg ustny i za pomocą ofert pisemnych na sprzedaż materjałów tartych, drewna w stanie wyrobionym, papierówki i opału.

Szczegółowe warunki przeprowadzenia przetargu, oraz dokładny wykaz jednostek przetargowych są do przejrzenia w tutejszej Dyrekcji.

Dyrektor Lasów Państwowych w Siedlcach.

OGŁOSZENIE.

Wydział zasobów Dyrekcji Kolei Państwowych w Wilnie ogłasza na dzień 17-go sierpnia r. b. przetarg publiczny pisemny na dostawę w ciągu okresu rocznego do użytku Dyrekcji krążków żelaznych pod naśrubki i zatyczek żelaznych oczyszczonych. Warunki przetargu oraz ilości podlegające dostarczeniu wyżej wymienionych materjałów są do przejrzenia w Dziale Zakupów Wydziału Zasobów Dyrekcji w Wilnie, ulica Słowackiego nr. 2, III piętro, pokój nr. 40.

Informacyj udziela się w dnie urzędowe od godz. 12-ej do 14-ej.

PRZETARG.

D. K. P. w Poznaniu zwraca uwagę na mający się odbyć w dniu 14 sierpnia 1928 r. przetarg publiczny na wykonanie i wzmocnienie **żel. konstrukcyj mostowych** dla mostów linji Ostrów—Inowrocław.

Szczegóły przetargu ogłoszono w „Monitorze Polskim" nr. 169, z d. 25. 7. 28 r. i w „Epoce" nr. 203, z d. 24. 7. 1928.

Prezes Dyrekcji Kolei Państwowych.

PRZETARG.

Fundusz Kwaterunku Wojskowego ogłasza przetarg nieograniczony na wykonanie następujących robót:

1. budowę domu oficerskiego i podoficerskiego, na terenie między ulicą Wrocławską i Lubelską w Krakowie,
2. budowę domu oficerskiego przy zbiegu ulic Nowej i Sobieskiego w Bielsku Cieszyńskim.

Termin składania i otwarcia ofert dnia 9 sierpnai 1928 r. (czwartek), o godzinie 12 w południe.

Wszystkie roboty zostaną oddane za sumę ryczałtową, stałą przez cały czas budowy. Plany, kosztorysy i warunki szczegółowe można otrzymać w kancelarji F. K. W. Warszawa, Żoliborz, ulica Śmiała 31.

Z powodu unieruchomienia dużej fabryki maszyn i lokomotyw

SPRZEDAJEMY

następujace w doskonałym stanie utrzymane CIĘŻKIE MASZYNY OBRABIARKI

1. **Zupełnie nowa ruchoma frezarka, Reineckera** z 2 poziom. i 2 pionow. szpindlami, do bezpośredniego napędu elektrycznego, z 3 motorami na 220 Volt prądu stałego. Stół 2000×4000 mm, ciężar ca 55 000 kg.

13. **doskonale utrzymanych tokarek krążkowych wzgl. krążkowych i kłowych,** z zapasowemi częściami, z krążkiem wewnętrznie zazębionym, wyrobu: Braun, Reichenbach z planszami o przekrojach 1300—1900—2000—2500—2600—2800—3000—3500—4000 mm.

2. **używ. w doskonałym stanie tokarki wrzecionowe wyrobu: Boehringer,** z kołem napędnem, kołami zapasowemi, z wgłębieniem, 195/330×1000 mm, ciężar ca 1500 kg.

5. **używ. w dobrym stanie dto, wyrobu: Boehringer,** ze schodkowatym zapasem kół napędnych, z wgłębieniem 325/455 ×1500 mm., ciężar ca 2000 kg.

2. **używ. w dobrym stanie dto, wyrobu: Kappel,** model KC36, ze schodkow. kołami napędnemi, zapasem kół, z wgłębieniem 250/450×1000 mm., ciężar ca 1400 kg.

2. **używ. w dobrym stanie dto, wyrobu: Boehringer,** z schodkowemi kołami napędnemi, bez wgłębień, 195×900 mm., ciężar ca 1200 kg.

1. **używ. w dobrym stanie ruchoma dto, wyrobu Magdeburg fabryka maszyn,** z schodkow. kołami napędnem, kołami zapasowemi z wgłębieniem 400/650×4000 mm., ciężar ca 7500 kg.

2. **używ. dobrze utrzymane podwójne heblarki HD2, fabr. Billotos Klunz,** z 2-ma ruportami, 2000×1000×800 mm., ciężar ca 6000 kg.

1. **używ. w doskonałym stanie dto, fabryk. Hartmann,** z 2-ma suportami, 2500×1250×1000 mm., ciężar ca 8000 kg.

1. **używ. prawie nowa dto, fabr. Brune,** z 2 suportami, 3000×1000×800 mm, ciężar ca 7500 kg.

1 **używ. w dobrym stanie strugarka, z poprzecznicą, fabr. Fitze,** model „Herkules", wznios 700 mm, ciężar ca 6500 kg.

1 **używ. dobrze utrzymana heblarka,** z jednem kołem napędnem i konsolą motorową z 2 tragarzami i 1 suportem bocznym, 5500×1000×760 mm., ciężar ca 15000 kg.

2 **używ. dobrze utrzymane podł. frezarki, fabr. Beinecker,** wielk. 1, stół 1850×450 mm., ciężar ca 3500 kg.

2 **używ. dobrze zachowane dto, fabr. Reinecker, wielk. 3 i 4,** stół 3160×600 mm., ciężar ca 11000 kg, stół 4250×750 mm, ciężar ca 16000 kg.

1 **używ. w dobrym stanie dto, fabr. Dtsch. Niles Werke,** stół 3650×800 mm, ciężar ca 8000 kg.

2 **używ. w bardzo dobrym stanie poziome frezarki Wanderer,** z 3 samoprowadnikami, skrzynią podsuwową i schodkowemi kołami napędnemi, stół 220×1000 mm, cięż. ca 1400 kg.

1 **używ. prawie nowa pionowa frezarka Reinecker,** wielk. 3, do bezpośredn. napędu elektr. z urządzeniem frez. kopiarki, stół 1700×330 mm., cięż. ca 4000 kg.

1 **używ. w bardzo dobrym stanie frezarka do łoży klinowych, Defries,** model II, długość łoży 1000 mm, ciężar ca 4000 kg.

1 **używ. w dobrym stanie heblarka do kół KH2 fabr. Zimmermann,** dla kół do 400 mm, ciężar ca 2000 kg.

1 **używ. w bardzo dobrym stanie płaska szlifierka, fabr. Reinecker,** mod. FVS4, stół 3500×700 mm, ciężar ca 10000 kg.

1 **używ. w dobrym stanie dto, fabr. Meyer i Schmidt,** z pionow. urządz. szlif., stół 500×2000 mm, ciężar ca 3500 kg.

3 **ścien. — wiertarki promieniowe z pion. motorem na 110—220 V., fabr. Raboma,** głęb. wiert. 50 i 80 mm., wyb. 1500 i 2500 mm, ciężar ca 2000 i 3000 kg.

4. **dto, fabr. Hettner z pion. motorem na 220 V. (prąd stały),** głęb. wiert. 25—80 mm., wyb. 2500 mm, cięż. ca 3000 kg.

1. **używ. wiertarka promien. fabr. Sonderman i Stier,** ze stałą i zmienną napędnią, głęb. wiert. 50 mm, wyb. 1400 mm, cięż. ca 3500 kg.

2 **używ. prawie nowe wiertarki słupowe na zapęd elektr.,** fabr. Maffei, gł. wiert. 75 mm., wyb. 500 mm., cięż. ca 4000 kg.

Po 2 **używ. dobrze utrzymane wiertarki słupowe, fabr. Hille-Werke,** mod. B2 i B3, głęb wiert. 50 i 75 mm, ciężar ca 1400 i 1700 kg.

1 **używ. dto, fabr. Loewe,** głęb. wiert. 50 mm, cięż. ca 900 kg.

1 **używ. w dobrym stanie obrabiarka do kół czołowych, fabr. Defries,** mod. ARS dla kół do 2000 mm, cięż. ca 10500 kg.

3 **podwójno-trzpieniowe warsztaty wiertnicze fabr. Wetzel.** Trzpień średn. 75 mm., cięż. ca 4500 kg. stół 1000×1000 mm.

Następnie tokarki wrzecionowe we wszystkich wielkościach ciężkie tokarki do wałów, obrabiarki, strugarki, wiertarki i frezarki, szlifierki otocz., szlifierki do narzędzi etc.

Oglądać można każdego czasu.

Oferty uprasza się do

HEINRICH SONNENBERG AKTIENGESELLSCHAFT BERLIN-NEUKÖLLN, Kölln. Allee-Brücke

Tel. F. 2 N: 6756-57 — Adr. telegr. Soagmaschine Berlin.

Generalne zastępstwo na Polskę:
INDUSTRIE-LLOYD A. G.

Gdańsk, Vorstaedt. Graben 1a, tel. 25378. — Katowice, Rynek 11, tel. 1238.

Sprzedamy okazyjnie: 6242
całkowite urządzenie do masowego wyrobu:
podkówek, gwoździ i gwoździków obcasowych firmy Kajser
S. Wettreich - Kraków, Syrokomli 9.

Wobec ustawienia większej maszyny **okazyjnie do sprzedania**

1 lokomobila stała 53 KM

2 cylindrowa Compound z kondensacją wtryskową. Rok budowy 1897. Wyrób fabryki „Union" w Królewcu. Powierzchnia ogrzewalna kotła 36 m². Ciśnienie robocze 9 atm. System kotła płomiennorurkowy wyciągalny. Palenisko na węgiel. Wraz z lokomobilą komin żelazny wysokości 18 mtr. średn. 80 cm. Lokomobila do obejrzenia w biegu do dnia 15 sierpnia r. b. Wszelkich informacyj udziela się na miejscu w fabryce **„Ostrówek" Sp. Akc.** poczta **Łochów.** Osobowy przystanek kolejowy Ostrówek-Węgrowski dr ż. Wileńskiej. Telefon międzymiastowy: Łochów nr. 3. 6223

100 m
normalnych szyn
z przynależnościami

1 leżącą maszynę parową o sile 45 K. M.
1 ciężką windę budowlaną, mogącą także być użyta jako winda ciężarowa
pewną ilość pomp z błoną (pompy budowlane)
1 ciężkie narzędzie wiertnicze z żelaznym kozłem 3-nożnym. 6224

wszystko używane, lecz w bardzo dobrym stanie, korzystnie **na sprzedaż.**

HERMANN NISSEL
Stadtgebiet 3 GDAŃSK Telefon 231-08

6202
Tokarkę-rewolwerówkę
przelot wrzeciono 22 m/m szer. do fabrykacji masowych artykułów, mało używaną, **korzystnie na sprzedaż.** Obejrzeć można
Morawski, Poznań, ul. Piotra Wawrzyniaka 7

Do traków Flecka
650 i 900 m/m przepustu dostarczyć korzystnie możemy: Kompletne **płyty fundamentowe** z kołami zamachowemi i oboma tarczami zapędowemi, następnie ramy trakowe i stojaki pociągowe z łożyskami kulkowemi używane lecz w dobrym stanie. Jest to korzystna okazja dla posiadaczy traków Flecka, chcących takowe zmodernizować, względnie wymienić wadliwe części (płyty fundamentowe, koła zamachowe i t. d.). Zgłoszenia do Administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6236

Kupię
maszyny do wyrobów gumowych
Oferty skierowywać do **Warszawy** ul. Widok nr. 19 m. 4.
Inżynier, Walery Kosiński. 6254

Grabie konne 6221
fabr. Ventzkiego, bardzo korzystnie do oddania, dla odsprzedających wysoki rabat.
Leon Studziński, składy maszyn, **Kościerzyna - Pomorze.**

Jest do sprzedania prądnica
prądu stałego, 220 wolt, 417,2 amp., 400 obr., firmy E. G. mało używana, oraz parowa maszynka leżąca szybkobieżna 10—12 koni, sprzedam tanio. **M. Faustyn, Piotrków.** 6161

Ruchoma reklama świetlna
nadająca się do regulowania ruchu ulicznego i jako reklama szyldowa dla składów handlowych, chroniona patentem, do sprzedania przez 6246
Inżyniera BRUNO RIEDEL'A, Chojnice (Pomorze).

6206
Lokomobilę
90 koni normalnych, Förster-Magdeburg, 1900 roku, 62 metr. kwadr. pow. ogrzew., 9 atm. ciśn., sprzeda korzystnie inż. **Z. i J. Klotz, Bydgoszcz,** Grodzka 30. Telef. 15-45.

TARTAK 6228
2 gatrowy komplet urządzony, z rąk niemieckich za 40000 zł wpłaty 20000 zł sprzeda
SOKOŁOWSKI, Bydgoszcz Plac Wolności 2.

DOBRA EGZYSTENCJA
dla rzemieślnika lub inżyniera!
Ze względów zdrowotnych sprzedam wzgl. wydzierżawię
warsztat
położony przy pryncypalnej ulicy Katowic. Modna stacja naładowcza akumulatorowa. Tokarka, mnóstwo narzędzi i wartościowych materjałów na miejscu. Wielkie koło odbiorców dla ślusarzy-mechaników i pracowników elektrotechnicznych zapewnione. Wpracowany personel. Możliwość rozbudowy dzięki wielkim ubikacjom piwnicznym.
Stała cena 20,000 zł.
Oferty do Administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6248.

6229
Kompletny
pług parowy
dobrze utrzymany na sprzedaż. Informacyj bliższych udziela firma **„SILESIA"**, T. z o. p., **Poznań, Gwarna 8.**

Sprzedam

6238

moje przedsiębiorstwo budowlane, tartak i stolarnię w całości na rozbiórkę, lub pojedyńczo składające się: z **1 traku, 3 maszyny tarczowe, 1 piła tarczowa automatyczna, 1 heblarka grub., 1 wyrówniarka ze szpuntownikiem 2 gryzarki, 2 piły taśmowe, 2 wiertarki, 4 tokarnie, 1 dynamo 16 K. M. 1 suszarnia, 15 stołów stolarskich itp. narzędzia stolarskie, tartaczne, budowlane.**

Maszyny można każdej chwili obejrzeć w ruchu. Plac obszaru 5.000 do 8.000 metrów kw. Do objęcia potrzeba 30.000 złotych reszta na hipotekę na dogodnych warunkach.

Oferty do **Reklamy Polskiej, Poznań**, Aleje Marcinkowskiego 6 pod „3028"

ZASTĘPCA W HOLANDJI

dobrze zaprowadzony u hurtowników pragnie nawiązać kontakt z fabrykami emalji, maszyn do prania, towarów blaszanych i cynkowych oraz wyrobów drzewnych. — Oferty prosimy nadsyłać do admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6244.

KUPNA

Lokomobilę

6249

używaną lub nową 45—50 konną, kupię.

Śmieszko, młyn w Sokalu.

Kupię natychmiast

rezerwuar żelazny

6247

na wodę, o poj. 4 m. kub., o podstawie 1 m. × 2 m.

Cegielnia i Wapiennik Spadkobierców Inż. KLAUDJUSZA ANGERMANA w Boguchwale.

Zakupimy

maszynę parową

używaną jednak w dobrym stanie, bez kotła, 6–8 HP. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6253.

Dynamo

kupię, 3x220 Volt na prąd zmienny, oraz **jeden motor** 2,5 HP. 3x220 Volt i **jedną tokarnię** 2,5—3 metrów długą.

6243 **Maszynę do wyrobu kół** (Radmaschine) i **maszynę do wiercenia piast** (Nabenbohrmaschine) w dobrym stanie do natychmiastowego użytku poszukuję.

W. Schultze - Grudziądz, Plac 23. Stycznia 12.

Kotła

o 70 m² powierzch. ogrzew. z przegrzewaczem na 12 atm. w dobrym stanie, znanej i dobrej firmy, poszukuje się natychmiast. Łask. zgł. wraz z odpisem z książki kotłowej skierować do Administr. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6208.

KUPIMY MOTOR

2/3 P. S. circa 1,400 obrotów na minutę. Na szynach do suwania. Z rozrusznikiem i opornikiem regulującym bieg do połowy obrotów, przy zapuszczaniu z pełnem obciążeniem, na prąd stały 220 volt. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6209.

Zwrotnica normalnotorowa

prawa, używana lecz w dobrym stanie, poszukiwana. Zgłoszenia do Administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6235

600 mtr. szyn kolejki polnej 600 m/m,
2 zwrotnice, prawa i lewa,
2 obrotnice (tarcze obrotowe),
3 lorki z hamulcem i bez,
600 mtr. liny drucianej,
poszukuje się celem kupna za gotówkę. 6203

HUNDERT, Miasteczko.

Poszukujemy 6237

wiertarki słupowej

mocnej budowy, w dobrym stanie, o wysięgu 1500—2000 mm., dla otworów w odlewie od 80—100 mm. Oferty z podaniem ceny i wagi prosimy kierować pod adresem:

Tow. Akc. „J. JOHN" w Łodzi.

Używaną, dobrze utrzymaną

WAGĘ WAGONOWĄ

dla ładunków od 15 do 20 ton poszukuje natychmiast

Cukrownia-Opalenica (Wlkp.)

6198

„R. Met."

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł. 1/2 str. 75 zł. 1/4 str. 45 zł. 1/8 str. 25 zł. 1/16 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.